

МЫ ПЕРАМАГЛІ!

Родная газета на родной мове

8 МАЯ 2008 г.
ЧАЦВЕР
№ 85
(26198)

Кошт 490 рублёў

ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 Г.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

БЯСПРЫКЛАДНЫ ПОДЗВІГ У ІМЯ ЧАЛАВЕЦТВА

Паважаныя суайчыннікі!

Ад усёй душы віншую вас з Днём Перамогі.

Гэта самая памятная і ўрачыстая дата ў гісторыі нашага народа, якая сімвалізуе яго гераізм, мужнасць і самаадданасць у барацьбе з фашысцкімі захопнікамі за свабоду роднай краіны.

Справы і ўчынкі герояў Вялікай Айчыннай вайны дастойны вечнага прызнання сусветнай супольнасці. На зямлі, дзе быў нанесены страшны ўрон ад вераломнай агрэсіі, кавалася дасягнутая вялікай цаной Перамога.

Вызваленне спазнілася да многіх нашых землякоў. Яны палі ў баях, згарэлі ў агні Хатыні, загінулі ў канцлагерах. Сёння мы ўслаўляем іх бяспрыкладны подзвіг у імя чалавецтва.

Дарагія ветэраны, моцнага вам здароўя на доўгія-доўгія гады!

Пашана і слава вам, Пераможцы!

Мы нікому не аддадзім на ганьбу Вялікую Перамогу, ніколі не дазволім яе ачарніць. Новыя пакаленні беларусаў высока ўшаноўваюць подзвіг дзядоў і бацькоў і пабудовай міралюбнай суверэннай дзяржавы дэманструюць вернасць заветам тых, хто праліваў кроў за права на існаванне нашай Айчыны.

У гэты сапраўды святы дзень жадаю ўсім суграмадзянам святочнага настрою, аптымізму, дабрабыту і чыстага неба над галавой.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Вянок ад Прэзідэнта Беларусі ўскладзены ў Маскве да Магілы Невядомага салдата

Вянок ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка ўскладзены 6 мая ў Маскве да Магілы Невядомага салдата каля Крамлёўскага сцяны.

Цырымонія, прысвечаная 63-й гадавіне Перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі, прайшла ва ўрачыстай абстаноўцы. У ёй прынялі ўдзел Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Расіі Васіль Далгалёў, дзяжсакратар Саюзнай дзяржавы Павел Барадзін, ветэраны вайны, военачальнікі, беларускія дыпламаты, супрацоўнікі Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы і Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі, прадстаўнікі беларускай дыяспары.

Удзельнікі цырымоніі ўскладзі таксама кветкі да памятных знамяў «Горад-герой Мінск» і «Брэсцкая крэпасць-герой», устаноўленых на Алеі горадоў-герояў у Аляксандраўскім садзе.

Пасля ўрачыстай цырымоніі Васіль Далгалёў у гутарцы з журналістамі назваў радасным той факт, што сярод яе удзельнікаў было нямала расійскіх ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. «Расія — гэта не толькі наш партнёр, але сябар і брат», — падкрэсліў дыпламат.

«ДЗЯКУЙ ЗА ЖЫЦЦЁ!»

Фота Віталя ТАЛОШКІ, БЕЛТА.

Тэатрызаваў творчую праграму для ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і Беларускай моладзі прайшла 7 мая ў Мінску. Яе арганізавалі актывісты прыватнай арганізацыі БРСМ Універсітэта культуры. Акцыя прайшла пад лозунгам «Мы перамаглі!» у рамках усёбеларускага праекта «Дзякуй за жыццё!». У ходзе мерапрыемства ветэраны вайны выступілі перад моладдзю, а для ветэранаў былі арганізаваны выступленні актывістаў БРСМ, стылізаваныя пад фрагменты французскага гасця. Акрамя таго, жонкі маці пакітаваць салдацкай кашы і атрымаць асаляду ад святочнага канцэрта.

На здымку: для ветэранаў спявае першы сакратар ЦК БРСМ Леанід КАВАЛЕЎ.

Фота Анастасіі КІСЕЛІЧУК.

З першага да апошняга дня прайшоў вайну Міхаіл Сяргеевіч Занкевіч — старэйшы жыхар горада Турава. Замест святочнага выпускога балю пасля сканчэння медыцынскай навучальнай установы Міхаіл даваўся зведца бамбардзіроўкі Мінска, адступленне, пошук магчымага патрапіць у рэгулярную Чырвоную Армію. Вайна для ветэрана доўжылася не 1418 дзён і начэй, як прынята лічыць тэрмін вайны, а на два тыдні больш і завяршылася вызваленнем Чэхаславакіі. А дагтуль былі баі на Валкаламскім накірунку, вызваліў Маскоўскую і Варонежскую вобласці, Украіну, фарсіраваў Днепр, гнаў гітлераўцаў з Беларусі, Польшчы, біўся за Кенігсберг і Берлін. «З вышні павяржутага рэйхстага мне даваўся бачыць рэшткі Берліна», — прыгадавае ветэран. А быў ён на вайне медыцынскім работнікам, ратаваў і лячыў параненых воінаў 266-й артылерыйскай дывізіі. «Пасля аднаго з цяжкіх баёў на Бранскім накірунку мне даваўся выратаваць больш за 200 чалавек», — з сумам разва-

жае капітан медыцынскай службы ў адстаўцы. З сумам, таму што выратаваць удавалася далёка не ўсіх.

Нялёгкім быў лёс і Паліны Мядодзьеўны — жонкі Міхаіла Занкевіча. Цяжкімі шляхамі вайны прайшла і яна. Зведла нямецкі палон, катаржыня дарогі на захад, уцёкі з калона палонных...

Яны сустрэліся ў Беларусі пасля вайны (ён яшчэ некалькі гадоў праходзіў вайсковую службу). Гэта было каханне з першага пагляда. «Праз пяць дзён мы пажапіліся — усміхаюцца Міхаіл і Паліна. — І пражылі ішчаслівае жыццё даўжынёю аж 57 гадоў».

Шчаслівае было яно і таму, што больш не было вайны. Гэты фотаздымак зроблены на тураўскай вуліцы, дзе ветэрану ўсе ведаюць і нават тыя, хто нарадзіўся амаль праз шэсць дзесяцігоддзяў пасля пераможнага дня 1945 года. Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

БЕЛАРУСЬ НАЛЕЖЫЦЬ ДА ГРУПЫ КРАІН З НАЙБОЛЬШЫМІ ДЗЯРЖАЎНЫМІ РАСХОДАМІ НА АДУКАЦЫЮ

Беларусь належыць да групы 35 краін свету, дзяржаўныя расходы на адукацыю ў якіх складаюць 6 працэнтаў і больш ад валовага нацыянальнага прадукту, сведчыць абнародаваны ў Парыжы новы даклад Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па навуцы, культуры і адукацыі (ЮНЕСКА). Доклад ЮНЕСКА прысвечаны ходу рэалізацыі праграмы «Адукацыя для ўсіх». Толькі ў трыццаці з гэтых 35 краін, уключаючы Беларусь, насельніцтва складале больш як 5 млн чалавек. Дзевяць краін з гэтай групы належыць да ліку прамысловых развітых дзяржаў. З рэгіёну Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, акрамя Беларусі, да групы краін з найбольшымі расходамі на адукацыю належаць толькі Славенія і Украіна.

Сяргей СЦЯПАШЫН:

«Вяртанне слухцкіх паясоў з Расіі ў Беларусь шляхам абмену каштоўнасцямі магчыма»

Перадача калекцыі слухцкіх паясоў з Дзяржаўнага гістарычнага музея Расіі ў Нацыянальны мастацкі музей Беларусі ў пастаяннае валоданне ў абмен на беларускія музейныя каштоўнасці, якія ўяўляюць інтарэс для расійцаў, магчыма ў бліжэйшай перспектыве. Аб гэтым 5 мая паведаміў журналістам старшыня Падліковай палаты РФ Сяргей Сцяпашын, які прымаў удзел у адкрыцці выставы слухцкіх паясоў ў Мінску.

«Шчыра кажучы, мне шкада, што даводзіцца гаварыць аб абмене, таму што я хацеў бы, каб расійцы і беларусы жылі ў адной краіне і былі адным народам. Але тым не менш я разумю, што абмен — гэта нармальнае формула», — адзначыў Сяргей Сцяпашын. Паводле яго слоў, аднаваднае раішэнне можа быць абмеркавана ўжо ў бліжэйшай будучыні, у час візіту, які плануецца, Уладзіміра Пуціна ў Беларусь у якасці прэм'ер-міністра Расіі.

«Сапраўды, у Беларусі ёсць тое, што цікава для нас. І я разумю, што слухцкія паясы — гэта для беларусаў не проста гістарычныя рэліквіі, а частка нацыянальнай душы. Няхай гэты прыгажосць, што ўяўляе сінтэз многіх культурных традыцый — візантыйскай, заходнеўрапейскай і ўласна беларускай, зааўважэнца ў нашых беларускіх братоў», — рэзюмаваў кіраўнік Падліковай палаты РФ. Дзяржаўны гістарычны музей Расіі прадаставіў восем слухцкіх паясоў і два к фрагменты на працяглае эканамічнае Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі.

Кар. БЕЛТА.

РОЗГАЛАС

УДЗЕНЬ — НЕСТАБІЛЬНЫ ЦЯПЛО, УНАЧЫ — ЗАМАРАЗКІ

У бліжэйшыя тры суткі на нашу тэрыторыю будзе паступаць халоднае паветра з поўначы Еўропы, — паведаміў рэдакцыі начальнік службы гідрпрагназаў Рэспубліканскага гідрометцэнтра Дзмітрый Рабаў.

Менавіта таму 8, 9 і 10 мая будзе воблачна, месцамі — кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы 9 мая — 1—7 градусаў цяпла, месцамі замаразі да мінус 2 градусаў, 10 мая — 3—8 цяпла і замаразі месцамі да мінус 3 градусаў. Удзень тэмпература паветра 9—10 мая будзе вагацца ад 13 да 20 цяпла.

У нядзелю атмасферны ціск павялічыцца і кароткачасовыя дажджы будзе назірацца толькі па паўднёвым усходзе краіны. Тэмпература паветра ўначы 3—9, удзень — 15—21 градус цяпла. У панядзелак невялікі дажджы і навальніцы будзе назірацца ўжо на паўночным захадзе Беларусі. Тэмпература паветра ўначы 4—9, удзень — 16—21 цяпла. Ад майскіх замаразкаў ўначы сіноптыкі раіць выкарыстоўваць папярэдні добры палі або задымленне тэрыторыі.

Сяргей КУРЧАК.

«ПАСЛУГІ» КОШТАМ У \$50 ТЫСЯЧ

Пракуратурой Партызанскага раёна Мінска ўзданая крымінальная справа ў дачыненні да 46-гадовай асобы ААТ «Валожынеэнерга».

Гэты жыхар Валожына падазраецца ў тым, што падбуртваў камерцыйнага дырэктара аднаго з унітарных прадпрыемстваў да дачы хабару ў памеры 50 тысяч долараў ЗША і атрымаў гэты грошы. У такую вялікую суму былі ацэненыя паслугі па вырашэнні пытання аб заключэнні дагавора-арэнды з правам выкупу недабудаваных аб'ектаў прыдарожнага сервісу, што размешчаны на тэрыторыі Валожынскага раёна.

Дзмітрый СТАНКОВІЧ.

НЕСПАРТЫЎНЫЯ ПАВОДЗІНЫ

Аддзелам папярэдняга расследавання Савецкага РУУС сталіцы па матэрыялах Галоўнага ўпраўлення па барацьбе з карупцыяй і эканамічнымі злачынствамі МУС, падарзнення па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі ГУУС і Савецкага РУУС узбуджана крымінальная справа ў дачыненні да аднаго з трэнераў па біятлоне.

59-гадовы спартыўны спецыяліст, як высветлілася, «аступіўся» два гады таму, калі, як мяркуецца, прывёў буйную суму грошай. У прыватнасці, падазраецца ён у тым, што са студзеня па лістапад 2006 года афармляў фіктыўныя квітанцыі аб аплаце пражывання і харчавання членаў каманды падчас правядзення спаборніцтваў і такім чынам змог прывесці больш за 61 мільён рублёў.

Ігар ГРЫШЫН.

МЕТАЛУ МНОГА НЕ БЫВАЕ

Апошнім часам назіраецца павышаны попыт на метал з боку ахвотнікаў мець з яго «левы» прыбытак.

У Баранавічах днямі супрацоўнікі міліцыі і дзяржантэроры затрымалі аўтамабіль, на якой перавозілі медзь і алюміній без адпаведных дакументаў на 85 млн рублёў. У гэты ж дзень былі спынены і МАЗ з 20 тонамі металалому. А ў Кобрынскім раёне метал незаконна перавозіў грамадзянін Украіны, які пражывае ў Вальскім раёне Вальскага раёна.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

З ДНЁМ НАРАДЖЭННЯ, ГУМАНІЗМ!

Сёння ў Цэнтральным дзіцячым парку культуры і адпачынку імя М. Горкага ў Мінску пройдзе дабрачынны культурна-асветніцкая акцыя «З днём нараджэння, Анры!». Мерапрыемства прысвечана 180-годдзю з дня нараджэння заснавальніка Міжнароднага руху Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесца, швейцарскага гуманіста, грамадскага дзеяча, першага лаўрэата Нобелеўскай прэміі свецка Анры Дзюнана.

Каля галоўнай сцэны парку з 14.00 да 17.00 будзе працаваць інфармацыйная палатка, пройдзе віктарына на веданне гісторыі і дзейнасці Чырвонага Крыжа, збор сродкаў на набыццё спартыўнага інвентару для сацыяльна-педагагічнага цэнтра з дзіцячым прытулкам г. Пінска.

Уздоўж ракі справа ад галоўнай сцэны валанцеры правядуць гонкі для дзяцей на дзіцячых аўтамабілях, каля домкі Дзедэ Мароза размесцяцца станцыі Доктара Айбаліта, «Вясёлы эстафеты», станцыя Знаўцаў галоўных прыніпаў Чырвонага Крыжа... Пераможцаў спаборніцтваў каацую прызы.

Святлана БАРЫСЕНКА.

ЗОЛАТА НА БЕЛЫМ

«Міс Беларусь-2008» прывялі да перамогі тэлегледачы

Шчыра кажучы, даючы загаловак у перадавых матэрыялах пра VI Нацыянальны конкурс прыгажосці («Міс Беларусь» будзе... бландзінкай?), 30.04.2008), мы і не думалі займацца прадказаннямі. Больш за тое — аказалася настолькі блізка да выніку. Бо віцэ-чэмпіянка Вольга Хіжынькова, якая ў бліжэйшыя два гады будзе горда насіць залатую карону і тытул «Міс Беларусь» — яркая, аслепляльна бліскучая бландзінка. А вось абедзве віцэ-міс, Любоў Яковіна і Ганна Шаўчэнка, відаць, для кантрасту — прадстаўніцы Мінска і брукнеткі.

ДЭФІЛЕ З ПЕСНЯМІ

Нагадаем, шосты па ліку Нацыянальны конкурс «Міс Беларусь» паставіў своеасаблівы рэкорд — стаў самым маштабным і па геаграфіі кастынгаў (15 гарадоў), і па колькасці ўдзельніц (каля 2000 чалавек). Ды яшчэ, напэўна, самым відэафішным. Фінальнае шоу і гала-канцэрт у панастаўцы маскоўскага рэжысёра Наталлі Петуховой занялі амаль тры гадзіны, так што тэлевізійная трансляцыя пачалася літаральна праз 15 хвілін пасля заканчэння конкурсу, не даючы магчымасці «адшліфаваць» тэлеверсію. З аднаго боку, яно і добра: засталася ў эфіры асабліва атмасфера, што падкрэслівала і хваляванне прыгажуні, якія б'яталіся ў віцэ-чэмпіянкі, і забавныя агаворкі відэа-чэмпіянкі «на сцэне Томас Сандэрс». З другога — калі тэндэнцыя захавалася, то ў 2010 годзе фінал конкурсу рызыкае расцягнуцца, не на тыдзень, канешне, як «Міс свету», але дні на два дакладна.

(Заканчэнне на 7-й стар.)

У «Міс Беларусь-2008» ужо з'яўляюцца пэўнае падабенства з галівудзкімі прыгажуні Пэрыс Хілтан і Шарліз Тэрон. Можна, і Вольга вартна зніцца ў кіно?

ISSN 1990 - 763X

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 08.05.2008 г. (для БР разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютнай разлікаў		Падлішчэцца на часопіс «Літальнік Бурштэна». Гэты нумар 2008 года ў разліку на самы вышэйшы цэна.	
1 долар ЗША	2 138,00	Цэнтрабанк РФ	23,7523	ААТ «Авеніта»	Улічана ў 2008 годзе
1 еўра	3 313,04	10 UAH	47,7011	Уладзіміра Грыб'юна	Улічана ў 2008 годзе
1 латывійскі лат	4 748,47	1000 BYR	11,0934	Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе
1 літвыскі літ	959,50	EUR	35,7757	Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе
1 чэшская крона	131,53	Курс у з'яўляюцца кампанія		Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе
1 польскі злоты	966,02	(на 07.05.2008 г.)		Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе
1 расійскі рубель	90,01			Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе
1 украінская грыўня	443,11			Улічана ў 2008 годзе	Улічана ў 2008 годзе

КУП «Мінскай абласной центр учета недвижимости»
ПОВТОРНО ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже здания магазина, об. пл. 199,0 кв.м, расположенного в г. Мядель, ул. Крупской, 8. Начальная цена с НДС — 130 657 282 бел. руб. Площадь земельного участка 0,0760 га. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 20.03.2008 г. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 27 мая 2008 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 26 мая 2008 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактный телефон (8017) 224 61 34.
Сайт в Интернете: www.rlt.by

КУП «Мінскай абласной центр учета недвижимости», УНП 690324015.

БЕЛАРУСБАНК

ОАО «АСБ Беларусбанк»

СООБЩАЕТ, ЧТО С 13 МАЯ 2008 ГОДА НЕ ВЗИМАЕТСЯ ВОЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА СОВЕРШЕНИЕ СЛЕДУЮЩИХ ОПЕРАЦИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ БАНКОВСКИХ ПЛАСТИКОВЫХ КАРТОЧЕК БАНКА:

- снятие наличных денежных средств в банке, банкоматах банка, банкоматах ОАО «БПС-Банк» и банкоматах Национального банка Республики Беларусь с использованием международных карточек MasterCard (Mass, Business, Gold), Maestro, VISA (Classic, Gold), VISA Electron;
- снятие наличных денежных средств в иностранной валюте с использованием международных карточек VISA Electron со счетом в белорусских рублях, а также карточек Maestro и VISA Electron для использования только в Республике Беларусь.

<http://www.belarusbank.by>

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 1 от 29.10.2007 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100325912

Филиалу «Нарцызово» ЗАО «Витебскагропродукт»

ТРЕБУЕТСЯ НА ПОСТОЯННУЮ РАБОТУ

ГЛАВНЫЙ ЭНЕРГЕТИК

должностной оклад — 1 000 000 рублей.

Предоставляется благоустроенная трехкомнатная квартира (природный газ, центральное отопление).

На территории поселка имеется средняя школа, детский сад-ясли, торговый центр, почта, сберкасса.

Поселок расположен рядом с автомагистралью Москва — Брест, имеется остановочный пункт электропоездов направления Минск — Орша.

Телефон для справок: 8 02136 27657, т.ф. 8 02965 22821.

УНН 300561762

ЗВЯЗДА 8 мая 2008 г.

Дзмітрый Мядзведзеў афіцыйна ўступіў на пасаду прэзідэнта Расіі

У Расіі завяршыўся працэс перадачы ўлады **новаму прэзідэнту краіны: выбраны 2 сакавіка Дзмітрый Мядзведзеў афіцыйна заняў вышэйшую дзяржаўную пасаду.**

Першы ўзых слова Уладзімір Пуцін. «Цяпер вельмі важна прадужыць выбраны курс краіны ў інтарэсах большасці грамадзян», — сказаў ён, дадаўшы, што для такой вялікай і шматнацыянальнай краіны, як Расія, жыццёва важна берагчы яе адзінства. Уладзімір Пуцін падзякаваў расіянам за веру, разуменне і падтрымку і пажадаў Дзмітрыю Мядзведзеву поспехаў на пасадзе прэзідэнта Расіі.

У сваім першым выступленні на пасадзе прэзідэнта Дзмітрый Мядзведзеў запэўніў, што мае намер працаваць з поўнай аддачай сілаў. Ён падрэсліў, што згод-

У БЕЛАРУСІ ЗМЕНШАНЫ СТРАХАВЫЯ ЎЗНОСЫ ПРЫ СТРАХАВАННІ ТРАНСПАРТНЫХ СРОДКАЎ

Гэта прадугледжана ўказам **Прэзідэнта краіны № 236 ад 28 красавіка, які ўнёс змяненні і дапаўненні ва ўказы, якія рэгулююць парадкі і умовы асобных відаў страхавання. Якія умовы абавязковага страхавання грамадзянскай адказнасці ўладальнікаў транспартных сродкаў, а таксама добраахотнага страхавання наземных транспартных сродкаў (КАСКО) зменены, для якіх мэтаў быў распрацаваны гэты документ, карэспандэнту БЕЛТА расказаў генеральны дырэктар Беларускага бюро па транспартным страхаванні Пётр Кучэрыв.**

У прыватнасці прынята рашэнне аб зніжэнні страхавых узносаў па большасці тыпаў транспартных сродкаў (20 тыпаў). У асноўным зніжэнне закранула транспартныя сродкі, якія належаць транспартным кампаніям, а таксама сельскагаспадарчым прадпрыемствам.

Так, тарыфы на страхаванне грузавых прычэпаў і прычэпаў-дач да легкавых аўтамабіляў зменшаны на 50 працэнтаў; грузавых і грузаспасажырскіх аўтамабіляў грузпаздольнасцю ад 1 т да 2 т уключна, ад 2 т да 8 т, ад 8 т да 15 т, ад 15 т да 25 т і звыш 25 т — на 10 працэнтаў; цягачоў — на 16 працэнтаў; колавых трактароў і дарожных машын магутнасцю да 50 к.с. уключна — на 40 працэнтаў, ад 50 к.с. да 200 к.с. і звыш 200 к.с. — на 20 працэнтаў. Акрамя таго, на 70 працэнтаў зніжаны страхавыя ўзносы для прычэпаў і паўпрычэпаў да грузавых аўтамабіляў і трактароў грузпаздольнасцю ад 5 т да 10 т уключна і ад 10 т да 20 т; звыш 20 т — на 50 працэнтаў, для матацыклаў, мотакіяляска і мотаролераў з рабочым аб’ёмам рухавіка да 150 куб.см і ад 150 куб.см да 750 куб.см — на 20 працэнтаў. Зменшаны на 15 працэнтаў тарыфы для аўтобусаў з колькасцю пасаджаных месцаў да 20, ад 21 да 40 уключна і звыш 40.

Указам павялічаны ўзносы для транспартных сродкаў, якія найбольш часта ўчыняюць ДТЗ, у прыватнасці, для легкавых аўтамабіляў замежнай вытворчасці з аб’ёмам рухавіка ад 2500 да 3500 куб.см — на 22 працэнты, з аб’ёмам звыш 3500 куб.см — на 20 працэнтаў, легкавых аўтамабіляў-таксі — на 15 працэн-

Напярэдадні Ветэраны атрымаюць матэрыяльную дапамогу

Мінгарвыканкам прыняў рашэнне аб прадастаўленні матэрыяльнай дапамогі ветэранам вайны, якія атрымліваюць пенсію па ліній органаў сацыяльнай абароны.

Такая сацыяльная акцыя напярэдадні 9 Мая праводзіцца ў сталіцы ўпершыню, паведаміў старшыня камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Анатоль Ражанец на прэс-канферэнцыі ў мэрыі. Матэрыяльную падтрымку атрымваюць больш як 12 тыс. чалавек (ветэраны вайны, былыя вязні канцлагераў і непаўналетнія вязні) на агульную суму Br1,2 млрд. Такім чынам, памер дапамогі на кожнага з іх складзе амаль Br100 тыс. Матэрыяльная дапамога будзе выплачвацца як праз упраўленні сацыяльнай абароны органы даўстакі, так і праз ашчадкасы, дадаў Анатоль Ражанец.

Фестываль ветэранскіх калектываў завершыцца гала-канцэртам

Вялікім гала-канцэртам 9 мая ў Мінску завершыцца 9-ы Рэспубліканскі фестываль народнай творчасці ветэранскіх калектываў «Не старэючы душой ветэраны», прысвечанае 63-й гадавіне Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Аб гэтым паведаміў журналістам у Мінску намеснік міністра культуры Беларусі Віктар Кураш. Паводле яго слоў, у гала-канцэрце прымуць удзел больш як 400 артыстаў з усіх куткоў Беларусі, а таксама з Расіі і Украіны. Лепшыя ветэранскія аматарскія калектывы і індывідуальныя выканаўцы пакажуць сваё майстэрства ў вальна-на-харавым, харэаграфічным, музычна-інструментальным жанрах, а таксама мастацкім слове.

СВАЕ ЗЛАДЗЕІ

Курыныя кумпякі з птушкафабрыкі «Дружба» развозіў па магазінах вадзіцель падпрывества. Але аднойчы ён вырашыў амаль 100 кг тых кумпячкоў пакінуць сабе і папаўса.

А работнік сабана ЖЭСА, што ў Баранавічах, прыкапіў 25 вадзімаеру, якія павіны былі ўсталяваныя ў кватэрах. Цяпер з вадзіцелем і работнікам ЖЭСА «працуюць» праваахоўныя органы.

Сымон Свістунювіч.

на з Канстытуцыяй Расіі правы і свабоды чалавека прызнаны вышэйшай каштоўнасцю. «У сувязі з гэтым лічу найважнейшай задачай далейшае развіццё грамадзянскіх і эканамічных свабод», — заявіў новы кіраўнік расійскай дзяржавы. Сярод іншых не менш важных мэтаў ён назваў імкненне да таго, каб дзяржава стала сапрады справядлівай і кіплатлівай у адносінах да сваіх грамадзян, а таксама пераадоленне правага нігілізму, які перашкаджае развіццю краіны і пераадоленню карупцыі. Уладзімір Пуцін ужо даўно прыняў прапанову ўзначаліць урад пасля складання прэзідэнцкіх паўнамоцтваў. Старшыня Дзярждумы Барыс Грызлоў паабяцаў, што кандыдатура Уладзіміра Пуціна на пасаду прэм’ер-міністра будзе зацверджана 8 мая.

БЕЛТА.

Увядзенне сярэдняга бала атэс-тата прывяло да зніжэння ахвотні-каў працягваць вучобу ў старэйшых класах у ліцэях і гімназіях, бо па-трабаванні ў гэтых навуальных устаавах вышэйшыя, а вучыцца цяжэй і, як вынік, сярэдні бал ні-жэйшы.

Другой перавагай тэсціравання яго прыклінілі называюць роўныя ўмовы. Гэта далёка не так. Псіхо-лагі сцвярджаюць, што сёсць людзі-тудаму, якія па сваіх псіхалагіч-ных паказчыках не могуць хутка ра-згаваць на вялікую колькасць за-дач. Значыць, абтўрэнты будучы заставацца ў няроўных умовах з залезнасі ад іх псіхалагічных асаблівасцяў. А стрэс на экзамене-нах замяняецца стрэсам пры тэс-ціраванні.

Аўтары прызнаюць неабходна-сць і карыснасць тэсціравання ў якасці апарату прамежкавага кан-тролю ведаў. Магчыма выкарыстан-не тэсціравання для адбору сту-дэнтаў на масавыя, нятворчыя спе-цыяльнасці, напрыклад, бухгалтэ-рыі, або на спецыяльнасці, дзе з дапамогай матэматыкі праваяра-ца агульнае развіццё, напрыклад, на юрыдычныя. Але на спецыяна-сці, пры наступленні на якія тра-завы і ў іоса скідка абнуляецца. Такі метад павінен павысіць бяслеку ру-ку на нашых дарогях.

Таксама ўказам ліквідавана нор-ма, згодна з якой страхоўшчыкі меў права праваяраць ці сапраўды пацяр-пелы змяніў пашкоджаня ў ДТЗ дэталі.

Прыклінікі цэнтралізаванага тэсціравання называюць дзве асноўныя яго перавагі. Па-першае, знікае магчымасць для караупцыі, наступлення ў ВНУ па брэсці. Аднак калі ўступная ра-бота абтўрэнта знаходзіцца ў асабовай справе да заканчэння ім ВНУ, то вынікі тэсціравання знічаюцца праз некалькі месяцаў пасля экзамену, і магчыму падмену бланкаў вызначыць праз гэты час нельга.

Акрамя таго, з увядзеннем на ўступных экзаменах сярэдняга бала школьнага атэстата гаварыць аб выкараненні караупцы проста смешна. Беларусь другі раз наступ-ла на тых ж граблі. Сярэдні бал вы-шэйшы пры наступленні ў ВНУ ў савецкія часы і быў адмене-ны, бо не прывёў да чаканых выні-каў. Тады сярэдні бал вырас, як і ця-пер. Але калі правядзенне экзамене-наў яшчэ можна неяк пракантра-ляваць, то праваяраць адзнаку па кожным прадмечце ў кожнай шко-ле нельга.

Карупцыя паяройдзе ў іншае месца, бо пры адносна не-высокіх балах на тэсціраванні рэз-ка ўзрастае ўдзельная вага сярэд-

Калектывы газеты «Звязда» выказвае шчырыя спачуваныя супрацоўніку рэдакцыі Івану Бараноўскаму ў сувязі з напатакчыным яго вялікім горам — смерцю МАЦІ.

УСТУПНЫ ЭКЗАМЕН, ТЭСЦІРАВАННЕ: ШТО МЫ АТРЫМЛІВАЕМ І ШТО ГУБЛЯЕМ

Выкладчыкі ВНУ, настаўнікі, бацькі, вучні неадназначна паставіліся да таго, што асноўным сродкам адбору абтўрэнтаў пры наступленні ў вышэйшыя навуальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь стала тэсціраванне, маюць аб ім розныя думкі. Аўтары гэтага артыкула — выкладчыкі механіка-матэматычнага факультэта БДУ, якія неаднаразова працавалі ў прыёмных камісіях, сустракаліся ў аўдыторыях са студэнтамі, прынятымі па старых і новых правілах і лічач, што ўжо можна падвесці некаторыя вынікі і зрабіць высновы, заснаваныя на пацігдзавым вопыце тэсціравання.

Аўтары прызнаюць неабходна-сць і карыснасць тэсціравання ў якасці апарату прамежкавага кан-тролю ведаў. Магчыма выкарыстан-не тэсціравання для адбору сту-дэнтаў на масавыя, нятворчыя спе-цыяльнасці, напрыклад, бухгалтэ-рыі, або на спецыяльнасці, дзе з дапамогай матэматыкі праваяра-ца агульнае развіццё, напрыклад, на юрыдычныя. Але на спецыяна-сці, пры наступленні на якія тра-завы і ў іоса скідка абнуляецца. Такі метад павінен павысіць бяслеку ру-ку на нашых дарогях.

Таксама ўказам ліквідавана нор-ма, згодна з якой страхоўшчыкі меў права праваяраць ці сапраўды пацяр-пелы змяніў пашкоджаня ў ДТЗ дэталі.

Прыклінікі цэнтралізаванага тэсціравання называюць дзве асноўныя яго перавагі. Па-першае, знікае магчымасць для караупцыі, наступлення ў ВНУ па брэсці. Аднак калі ўступная ра-бота абтўрэнта знаходзіцца ў асабовай справе да заканчэння ім ВНУ, то вынікі тэсціравання знічаюцца праз некалькі месяцаў пасля экзамену, і магчыму падмену бланкаў вызначыць праз гэты час нельга.

Акрамя таго, з увядзеннем на ўступных экзаменах сярэдняга бала школьнага атэстата гаварыць аб выкараненні караупцы проста смешна. Беларусь другі раз наступ-ла на тых ж граблі. Сярэдні бал вы-шэйшы пры наступленні ў ВНУ ў савецкія часы і быў адмене-ны, бо не прывёў да чаканых выні-каў. Тады сярэдні бал вырас, як і ця-пер. Але калі правядзенне экзамене-наў яшчэ можна неяк пракантра-ляваць, то праваяраць адзнаку па кожным прадмечце ў кожнай шко-ле нельга.

Карупцыя паяройдзе ў іншае месца, бо пры адносна не-высокіх балах на тэсціраванні рэз-ка ўзрастае ўдзельная вага сярэд-

няга бала.

Разам з тым сярэдні бал з’яў-ляецца і сродкам ціску настаўніка на не ўстаўбанах ім вучняў. У краі-не стаў шырока вядомы выклад, калі вучань, які атрымаў два гады там некалькі дзоек па асноўных прадметах, паспяхова здаў тэсці-раванне па гэтых прадметах і стаў студэнтам прэстыжнага медыцын-скага ўніверсітэта. (Два гады таму сярэдні бал яшчэ не ўлічваюся). Мі-ністрства адукацыі цэлы год та-на правярала законнасць яго па-ступлення, але не знайшло ніяка-га крміналу (ды яго і немагчыма было знайсці). Акрамя таго, сту-дэнт аказаўся выдатнікам у сваім інстытуце.

Увядзенне сярэдняга бала атэс-тата прывяло да зніжэння ахвотні-каў працягваць вучобу ў старэйшых класах у ліцэях і гімназіях, бо па-трабаванні ў гэтых навуальных устаавах вышэйшыя, а вучыцца цяжэй і, як вынік, сярэдні бал ні-жэйшы.

Другой перавагай тэсціравання яго прыклінілі называюць роўныя ўмовы. Гэта далёка не так. Псіхо-лагі сцвярджаюць, што сёсць людзі-тудаму, якія па сваіх псіхалагіч-ных паказчыках не могуць хутка ра-згаваць на вялікую колькасць за-дач. Значыць, абтўрэнты будучы заставацца ў няроўных умовах з залезнасі ад іх псіхалагічных асаблівасцяў. А стрэс на экзамене-нах замяняецца стрэсам пры тэс-ціраванні.

Таму, адзначанага «перавагі» з’яўляюцца ўяўнымі.

Але галоўнае нават не ў адсу-тнасці пераваг. Арыентацыя школы, настаўніка і вучняў на тэсціраван-не прыводзіць зусім да іншага па-дыходу ў навуачным матэматыцы.

Пры тэсціраванні трэба не ра-шыць задачу, не абгрунтаваць ад-каз, а ўгадаць яго. Таму настаўні-ка часта стаіць, на жаль, не вучыць ма-тэматыцы, а рыхтаваць да тэсці-равання (або нахвотваюць на тэс-ціраванне). З вучэбнага працэсу знікаюць доказы.

У выніку нават на механіка-ма-тэматычных факультэт прыходзяць людзі, якія не разумеюць, што ма-лэматычныя сцвярджэнні трэба да-казваць. Становіцца ускладняецца, калі адбіраюцца студэнты педага-гічнай спецыяльнасці. Тут абтў-рыент павінен умець не толькі да-казаць сцвярдженне сваіму вы-кладчыку, але расказаць доказы та-ка, каб яго зразумеў не самы лепшы вучань. А сёння з дапамогай тэс-таў і другім курсах быў намнога вышэй-шы, чым сярэд астатніх студэнтаў. Сярод 50 лепшых студэнтаў мех-мата (па выніках мінулага года) 50 працэнтаў з іх наступлілі на факу-льтэт, удзельнічаючы ў Алімпіядзе мехмата. Калі ўлічыць, што па вы-ніках алімпіяды прымалі толькі 10

Дзякуй! Іх клопат — наша здароўе!

...Мае ваенныя дарогі прайшлі праз Белград, Будапешт, Бухарэст, Вену, Цяпер мне 85. У такім узросце, як вы разумееце, гадоўны клопат — гэта здароўе, якое падтрымліваць усё цяжэй і цяжэй. І проста шчасце, што для нас, ветэранаў, інвалідаў Вялікай Айчынай вайны, ёсць пад Мінскам шпіталь.

Не так доўга я праходзіла там курс лячэння, пазнаёмілася з іншымі пацыентамі. І мы разам прызналі, што такой увагі да хворых не сустракалі болей нідзе. Мы кожны з нас тут можа разлічваць не толькі на кваліфікаваную медыцынскую дапамогу, але і на спагаду, разуменне, на чалавечую дабрыню, якімі прасякнутая ўся атмасфера шпіталь.

А таму ў гэты перадсвяточныя дні вельмі хацелася б павіншаваць увесь яго калектыв. А таксама — падзякаваць кіраўніку трэцяга тэрапеўтычнага аддзялення Уладзіміру Мікалаевічу Яблонскаму, урачу Наталіі Генрыхіаўне Антончык, усім сястрычкам і нянькам.

Эмлія ГУБАРЭВІЧ, г. Брэст

СВЕЖЫ ПОГЛЯД З ГЛЫБІНКІ

У Магілёве адкрылася Першая фотавыстава журналістаў рэ-бінных газет «Прыдняпроўе».

Упершыню ў Беларусі фотакарэспандэнты раённак прадставілі публіцы свае работы на асобнай выставе. Магілёўская публіка адразу выразыла, што гэты свежы погляд на жыццё з глыбіні дастойны увагі і павагі. Першае месца сярод фотакораў Магілёўскай вобласці заняла Наталія Пішчэлава з газеты Клічаўскага раёна «Сяг Светаў». Гэта жанчына яшчэ дзесятак гадоў таму выпякала прыгожыя і смачныя тарты, а потым па волі лёсу трапіла на працу ў раённую газету. Цяпер яна вучыцца на факультэце журналістыкі, і ёе фотаздымкі, у якіх адчуваецца сапраўдны драйв, захаляўшы. На фота пад назвай «Козытна!» хлопчыкі імкнучыя зазірнуць у сваю школьную будучыню з дапамогай... май-скіх жуоў; калі прапаўзе жук прама па носе — паспяхова пярэйдзеш у наступны клас!

«Салістка» з раённага Дома ветэранаў спявае песню ў кампаніі муж-чын: састарэлы ўзрост і хваробы не прымуслі скарыцца аптымістаму. А вось сюжэт з іншым настроем — «Сыходзяць ветэраны». Ад помні-ка медыкі нясуць на носілах старога, якому стала мёртва. Гэты сумны выпадак здарыўся на 9 Мая ва Усакіне Клічаўскага раёна. Ветэран з хваляваннем чакаў святочнаю калону, нарэшце дачакаўся, і яе вы-трымаў толькі некалькі хвілін ушанаваным. На вялікі жаль, гэтага чала-века не стала...

— У нашым жыцці здарэцца усё: і гора, і радасці, і каб захаваць гэты імгненне ў фотаздымку, краўнцў людзей, патрэбна незвычайнае, арыгнальнае мысленне, якое трэба развіваць, — разважае Наталія Пішчэлава. У выставе бралі ўдзел журналісты з розных сельскіх раён-наў. Дыпламамі адзначаны фотакоры са Шклова, з Бялынічў, Чэрыка-ва, Касцюковічў, Глуска і інш.

Ілона ІВАНОВА.

НА ФОТА: «Лішч пахывём!» — фота Аляксандра ДОЛБІКА з Глускай раённай газеты «Радзіма».

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Дыскусія

працэнтаў студэнтаў, то ўдзельнікі алімпіяды вучацца ў 10 разоў лепш, чым астатнія студэнты. Тым не менш, пад нагам барачбы з ка-рупцыяй у мінулым годзе залічэн-на па выніках алімпіяды адмнілі. Пераможцы алімпіяды цяпер не ма-юць ніякіх пераваг пры залічэнні на факультэт.

Два гады таму экзамены ў вя-дучня ВНУ краіны праходзілі раней за экзамены ў астатнія ВНУ. Абтў-рыент меў дзве спробы для па-ступлення. Сёння другая спроба адсутнічае: ва ўсе ВНУ іспыты пра-вадзіцца адначасова. Гэта прывя-ло да таго, што многія абтўрэнты, жадаючы мець сілічу ў руках, падаюць дакументы ў менш прэ-стыжных ВНУ.

Новыя правілы даюць перавагі правянічым ВНУ, але ў Міністр-стве адукацыі не разумеюць, што ўзровень адукацыі ў краіне вызна-чаецца не імi, а ВНУ-флагманамі. Узровень тых, хто наступае па ме-ханіка-матэматычных факультэт БДУ, нўіхўліна падае, змяняюцэца сярэдні экзаменацыйны бал студэнтаў-пешакурнікаў, нагле-дзячы на зніжэнне патрабаваняў выкладчыкаў. Калі правілы заста-нуцца ранейшымі, то праз 5—8 га-доў Беларскі дзяржаўны ўнівер-сітэт па ўзроўні студэнтаў параў-няецца з сярэднім абласным ВНУ.

Яшчэ адно наступства тэсціра-вання: ў Мінску стала цяжка выдаць кнігу па школьнай матэматыцы. Апошнія кнігі аднаго з аўтараў вы-даюцца ў Маскве, хоць у яго было жадаанне выдаць іх у Мінску для бе-

БУДУЧЫМ СПАРТЫЎНЫМ ЗОРКАМ ДАВЕДАЦЦА ПРА ГІСТОРЫЮ АЛІМПІЯД ДАПАМОЖА «АЛІМПІЙСКІ АТЛАС»

Выдатны падурачак зрабіў Прэзідэнткі спартыўны клуб будучым зоркам беларускага спорту. Па яго ініцыятыве ўбачыла свет кніга «Алімпійскі атлас», выдадзеная тыражом 3 тыс. экзэмпляраў.

Прауда, каб атрымаць яго, юным атлетам даведзецца пастарца — стаць прызёрамі якіх-небудзь спарбортнікаў, паведамліа карэспандэнту БЕЛТА прэс-скаратар Прэзідэнтскага спартыўнага клуба Ксенія Голуб. Безумоўна, сваёсаблівы алімпійскі даведнік будзе доўгаме дапаўнен-нем да ўзагарод будучым лаўрэатам розных турніраў.

Абзац

■ Дадатковыя цягнікі на маршруце Брэст — Масква будучь курсі-раваць 8—11 мая, паведамліў ў аддзеле арганізацыі пасажырскіх пе-равозак Беларускай чыгункі. 9 мая і ў наступныя выхадныя дні коль-касць пасажыраў, якія падарожнічаюць цягнікам, прыкметна ўзра-сць. Саставы, якія едучь у накірунку Брэст—Масква, з’яўляюцца най-больш папулярнымі. Дадатковыя цягнікі дазваляць задавоўваць высокі попыт на чыгуначным транспарт, які курсіруе з Брэста ў Маскву, дапа-могучь пасажырам дабрацца далому ў запланаваныя тэрміны. Акра-мя таго, кошт білетаў на пасажырскія перавозкі чыгуначным транс-партам у зносінах з Расіяй 9 і 10 мая будзе зніжаны да 50 працэнтаў. Так, кошт паездкі па маршруце «Мінск — Масква» будзе складаць ад Br40 тыс. у плацкартным вагоне і ад Br70 тыс. — у купэйным.

■ У Мазыры 6 мая ў час руху гарадскога аўтобуса адбыўся разрыў колі, у выніку чаго траўмы атрымалі чацвёрта дзяцей, якія знаходзіліся ў салоне. Які паведамліў ў Мазырскія раён-най пракураторы, няштанная паломка прывяла да разрыўе ме-талічнай часткі кузава. Асколкі, што ўтарваліся, і траўмавалі чатырох дзяцей ва ўзросце ад 4 да 14 гадоў. Ім была аказана медыцынская дапамога.

■ Музей адной з самых любімых бельгійцамі страў нацыянальнай кухні — «фрытаў», больш вядомай як бульба фры або «французская бульба», адкрыўся ў цэнтры бельгійскага горада Бруге, перадаюць ін-фармацыйныя агенствы. Наведвальніку музея знаёміць не толькі з гісторыяй і рэцэптамі прыгатавання «фрытаў», але і з гісторыяй з’яў-лення бульбы ў Еўропе. Бельгіяцы сцвярджаюць, што сусветная вядо-мы гарнір, дзякуючы брытанскім салдатам, якія пакаштавалі яго ў Бельгіі ў час Першай сусветнай вайны, быў упершыню пададзены да стала ў Фландрыі (рэгіён на поўначы Бельгіі) яшчэ ў XVI стагоддзі. Як адзнача-юць у Бельгійскай прафесійнай асацыяцыі фрычорных закусачных, якая аб’ядноўвае 5 тыс. кафе, сапраўднаы «фрыты» павінен мець даўжыню да 10 см. Пры гатаванні бульбяныя скрэпцілі двойчы апускаюць у «ван-ну з кіпячага алею. Першы раз гэта робяць для таго, каб яны абсма-жыліся знутры, а ў другі раз — для ўтварэння скарыначкі. Цікава, што з аднаго кілаграма абаранчай бульбы атрымліваецца толькі 540 грамаў «фрытаў». Сёння іх гатуюць пераважна з бульбы, якая завозіцца з Ка-нады, што абумоўлена неураджамі ў Бельгіі.

■ Буйнішыя ў Азіі рынак спецыяў гзарэў учора ў штаце Андра-Прадэш на поўдні Індыі, паведамляюць інфармагенц-твы. Агонь знішчыў каля 500 лавя і не менш за 40 складскіх пабудоў у горадзе Гунтур. Згарэла каля 300 тыс. мяшкоў з перцам чылі. Урон ацэньваецца ў \$50 міль. Па папярэдніх да-дках, прычынай узгарання стала нспраўнасць электраправод-кі. Андра-Прадэш славіцца высокай якасцю перцу чылі, які вырощаваецца, абавязковага інгрэдыента большасці страў індыйскай кухні. На долю рэгіёна прыпадае 46 працэнтаў вы-творчасці гэтага перцу ў Індыі. Рынак у Гунтуру сезонны і пра-цуе з лютга па май. Пажар адбыўся ў самы пік сезону гандлю перцам.

■ Помнік НЛА з з’явіўся ў Эсто-ніі. Ён устаноўлены на хутары Па-азімацсу воласці Падзісе, паведам-ляюць інфармагенцтвы. Помнік уяўляе сабой гранітную глыбу з вы-явай НЛА ў форме дыска, пад якім выбіта дата — 27 лістапада 1996 года. Як сцвярджаюць мясцовыя жыхары, менавіта тады на хутары прызымліўся неапазнаны лятаючы аб’ект. Праўда, іншай формы: сва-імі абрысамі ён нагадваў відавоч-цам елку. Паведамлялася, што аналагічны НЛА ў тым жа годзе бачылі жыхары іншых рэгіёнаў краіны.

Поўны абзац

■ Мексіка адзначае «Дзень асла». Свята для гэтых жыёл у гарадку Атымба наладаюцца ўжо 45 гадоў, з тых самых ча-соў, як грамадзяне вырашылі, што ўпартамі і лянвіымі ішакоў лічаць незаслужана. Каб даказаць гэта, аслы ў сваё свята ста-ранна працуюць. Іх нагрукваюць цяжарамі і нават запускаюць з іх ферверкі. Як паведамляюць інфармацыйныя агенствы, на працягу цэлага тыдня жыхары горада Атымба будуць ушоўваць самых упартых у свеце жыёл. Свята аформлена як кар-навал. На вуліцах можна сустрэць дзясаткі аслоў, апранутых у касцюмы бланзаў, сялян і нават членаў узброенай групой ФАРК. Жыхароў і гасцей горада чакаюць розныя конкурсы — парад аслоў, забегі на гэтых маленькіх жывёлах і нават гульні ў мяч з узделам аслоў, нешта нахкашт коннага пола.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

ІНВАЛІДАСЦІ ЗА... ХАБАР?

У Мінску праваахоўнікамі была затрымана 38-гадовая адказная асоба адной з клінічных бальніц гора

ВЫЖЫЦЬ, КАБ ДАЦЬ ЖЫЦЦЁ

Яна — адна з тых, для каго шлях на Ладажскім возеры стаў выратавальнай саломінай, дарогай жыцця ў літаральным сэнсе. Прайшошы праз блакадныя пекла, яна засталася жыва, каб даць жыццё адзінаццатым сваім дзецям.

Гэтая сціплая, добрыдушная і мудрая сівалосая жанчына — 77-гадовая жыхарка вёскі Боркі Барысаўскага раёна Людміла Паўлаўна Кудзіна.

— Самае гапоўнае, — лічыць Людміла Паўлаўна, каб на зямлі быў мір, сьвіцела сонейка і на стала ляжаў кавалек хлеба. А добра быць чалавек стварэе сам, усё ў яго руках, толькі не трэба ленавацца: працуй і сваімі добрымі ўчынкамі і прыкладам выховай дзяцей.

У Вялікую Айчынную Людміла Кудзіна страціла сваіх маці і брата. І сёння, калі яна дзеляцца ўспамінамі пра тыя халодныя і галодныя часы, слёзы кояцца з яе вачэй, камяк у горле перажадкае гаварыць, уся напружваецца, сціскаецца, здаецца, што і без таго невыскожа росту становіцца яшчэ ніжэйшай, зусім маленькай. Ад бою. Ад гора, таго, перажытага...

Прачыў блакдаці... Магчыма, гэта дата мала аб чым гаворыць людзям, якія нарадзіліся і выраśli пасля вайны. Тыя, каму, на шчасце, не даводзілася перажываць голад, з цяжкасцю уяўляючы, якія выпрабаванні выпалі на долю блакдачнікаў.

З успамінаў Людмілы Паўлаўны: — Калі пачалася вайна, мне не было яшчэ і адзінаццаці гадоў. Выезд з Ленінграда з першага дня блакдаці быў забаронены. Усе жыхары горада ўдзельнічалі ў будаўніцтве супрацтанкавых сродкаў. І мне разам з 13-гадовым братам Севам і мамай даводзілася ездзіць на гэтыя работы. Там гінула вельмі шмат людзей.

7 верасня вельмі моцна памбілі. Было няяснерна страшна. Але немцам было паверыць у тое, што гэта вайна, блакдаца. Абстрэльвалі з усіх бакоў. Хаваліся ў бамбасховішчы, але і там смерць знаходзіла сваіх ахвяраў... Хутка адключылі святло і ваду. Па вяду хадзілі на Няву. Не стала ацяплення. Каб сагрэцца, на дрэвы секлі нават мэбля.

...Прадукты харчавання пачалі выдаваць па картках. У лістападзе 1941 года рабочым давалі па 250 г хлеба на суткі, дзецям і ўтрыманцам — на 125 г. Дзялілі гэты кавалачак на тры разы — на сьняданак, абед і вячэру. Мама, памятаю, кіпціль вяду. Мы з братам мачалі ў соль (не памятаю, дзе яе набылі, але яна была) кавалачак хлеба і запівалі вядою. Пакуль была магчымасць знайсці на полі бульбу (у асноўным была мёрзлая, гілая), хадзілі туды, пералазічы праз калючы дроб, і збіралі яе. Мама готую бульбу дзёрла на тарцы і варыла бульбяны кісель (так на даўжэй хапала). Кісель варылі так-

я амаль без прытомнасці трапіла ў дзіцячую балюньку на беразе Волгі. Хадзіць я ўжо не магла. Цётка Надзя паехала далей, у Краснаярск, а я засталася ў балюньцы. Паміраць зусім не хацелася. Прага да жыцця, яшчэ нязведанага (хоць у свае 11 гадоў давелася «пакаштаваць» шмат чаго), а таксама намаганні дактароў даламаглі мне выкараскацца, я пайшла на папраўку. Вось тады я зразумела, што самая вялікая каштоўнасць у чалавека — гэта яго жыццё. Ма-

дзе жылі сваёй Паўла Рыгоравіча. Там іх і застала вайна. ...Дзень Перамогі 9 мая 1945 года Людміла Паўлаўна сустракала ў Ленінградзе. — На беразе Нявы ў гонар доўгачаканай Перамогі давалі салют, — успамінае Людміла Кудзіна. — Людзей было столькі, што, здавалася, «высыпаў» ўсё горад. І, мабыць, не было ніводнага чалавека, які б не плакаў. Гэта былі слёзы і радасці, і смутку, і страху ад таго, што засталася зусім адна. Я не ведала, што мне рабіць, як жыць далей. Але жыццё расставіла ўсё па сваіх месцах.

У 1947—1948 гадах Людміла Паўлаўна навучалася ў школе ФЭН. Пасля заканчэння працавала на лінгваграфічнай фабрыцы імя Жалыбава. Мела добрую рэпутацыю. Яе фатаграфія вясела на фабрычнай Дошчы гонару. У 50-х гадах у Ленінградзе праходзіў вайсковую службу хлопцэ з Барысаўскага раёна прыгажун Яўген. Сустрэў Людмілу і закахваўся. Яна адказала ўзаемнасцю. У Ленінградзе ж і ўзялі шлюб. Пасля заканчэння службы Яўген вярнуўся ў родную Беларусь... Лёс пакаду іх па свеце, але ў рэшце рэшт аселі ў вёсцы Боркі, што на Барысаўшчыне, на радзіме Яўгена Аксёнавіча. Пусцілі каралі. Нарадзілі і выхавалі 11 дзяцей. Пражылі разам у згодзе 53 гады. У 2001 годзе адзначылі залатое вяселле. Але, на жаль, у 2004 годзе жыццё Яўгена Аксёнавіча трагічна абарвалася...

У 1970 годзе Людміла Паўлаўна ўзнагароджана ордэнам «Маці-гераня».

Цяпер Людміла Кудзіна на вельмі прывяздае да дзяцей у Мінск. Вельмі любіць вышываць. Яна не прымыкала сядзець склаўшы рукі, таму калі фізічнай працы займацца ўжо не дазваляе здароўе, знайшла для сябе гэты занятка. І яшчэ цудоўныя карціны, сувэтыкі і іншыя вышыванкі ў яе атрымліваюцца! Але ўсё ж горада жывога жыхарка не любіць, кажа, што не звыкла да ўсіх гэтых выгодаў, што гарадская будытва для яе — раскоша.

У горадзе ёй страшна, бо памяць пра тую жудасную трагедыю, пра галодную смерць родных у яе на вачах і пра тысячы смярчэй — на ўсё жыццё. Хоць і кажуць, што самы найлепшы лекар — гэта час, аднак незагойная рана будзе непакоіць яе столькі, колькі яна будзе жыва.

Напярэдадні Дня Перамогі «Вязда» віншуе Людмілу Паўлаўну і ўсіх ветэранаў і ўдзельніцаў Вялікай Айчынай вайны з гэтым вялікім святам і зычыць яшчэ доўгіх гадоў, здароўя, спакою ў душы і міру на зямлі. Нікі мы паклон!

Валянціна БАРКОЎСКАЯ. Фота аўтара.

На здымку: Людміла Паўлаўна з унукамі.

быць, толькі тады пачынаеш цаніць яго, калі апынаешся за адзін крок ад смерці...

Мне, відаць, лёсам было накіравана жыццём... Да мая 1942 года я знаходзілася ў балюньцы, пасля чаго мяне адвезлі ў Краснаярск да цёткі Надзі. Жылі мы там да восні 1944 года, пакуль не дазволілі вярнуцца ў Ленінград.

Гэты боі, гэты жах, гэтыя ўспаміны — на ўсё маё жыццё. Сцерці з памяці такое немачыма... Летась, акурат пачала Дня Перамогі, Людміла Паўлаўна наведвала Санкт-Пецярбург, і ў першую чаргу — Пскоўскую могілку, дзе сярод 490 тысяч ахвяраў блакдацы Ленінграда знайшлі свой вечны спацьняе яе матуля і брат.

— Але, напэўна, больш ужо не даведзца суды прыехаць, бо вельмі цяжка хадзіць, ноў ўжо не слухаюцца, ды і выдаткі на дарогу немалыя. Не бліжэй свет, — з жалем і шкадаваннем кажа Людміла Кудзіна.

Як жа апынулася ў Ленінградзе ўрадчыка Магілёва? У 1937 годзе яе бацьку, Паўла Рыгоравіча Пруднікава, арыштавалі як «ворага народа». У той час ён выкладаў у Магілёўскім педагагічным інстытуце педагогіку і псіхалогію. З-за гэтага яе маці, Марыя Андрэеўна, не магла нідзе ўладкавацца на працу. (Яна была настаўніцай). Таму дзядзька і бацькавай лініі. Нас давезлі да Яраслаўля. Праз 1—2 дні

Нашчадкі вогненных вёсак: міжнародны «круглы стол»

ГУЧНАЕ «НЕ!» — ВАЙНЕ

Як ужо паведамляла «Вязда», у Сінічах прайшоў «круглы стол», падчас якога аналізавалі пытанні ўвекваення паміж ахвяраў Другой сусветнай вайны. У абмеркаванні бралі ўдзел гісторыкі, архівісты, шведкі знішчаных вёсак, ветэраны Вялікай Айчынай вайны, супрацоўнікі Дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу «Хатынь», а таксама прадстаўнікі замежных «роднасных» мемарыялаў.

«НЕ МАЕМ ПРАВА БРАЦЬ ГРОШЫ ЗА ПАМ'ЯЦЬ ЛЮДСКУЮ» дырэктар Пскоўскага мемарыяльнага могілка Санкт-Пецярбурга:

— Пскоўская могілка — самае вялікае ў свеце інтэрнацыянальнае месца пахавання ахвяраў Другой сусветнай вайны. Па афіцыйных звестках, там пахавана 490 тысяч чалавек. Па іншых звестках — 631 тысяча. Разналя лічба, вядома ж, болячая.

Пскоўскае мемарыяльнае могілка ў год наведвае каля паўтара мільёна чалавек. Прычым для два апошнія гады колькасць наведвальнікаў павялічылася ўдвая.

186 — гэта лічба значыцца на Могілках спаленых вёсак у Хатыні: менавіта столькі беларускіх вёсак, знішчаных у час вайны, не былі адноўлены. А на Пскоўскае могілках — 186 брацкіх могіл, у якіх пахавана амаль паўмільёна людзей. Такое воль трагічнае супадзенне... На могілках таксама звыш 6 тысяч індыўідуальных воінскіх пахаванняў, 6 участкаў індыўідуальных грамадзянскіх пахаванняў. Мемарыяльны комплекс быў адкрыты 9 мая 1960 года. На працягу апошніх чатырох гадоў ідзе комплексная рэстаўрацыя і рэканструкцыя, якую плануем завяршыць да 9 мая 2010 года — да 65-годдзя Перамогі нашых народаў у Вялікай Айчынай вайне. На рэканструкцыю выдзелены 1 млрд рублёў.

На працягу многіх гадоў зямля давала пра-

судку. Пастаянна ідзе падсыпка надмагільных пагоркаў, бо яны да гэтага часу даюць прадакту. Зімой 1942 года былі дні, калі на Пскоўскае могілкі штодзённа прывозілі да 10 тысяч трупцаў. Узрывалі траншы, укладвалі целы, засыпалі зямлёй. Да гэтага часу адбываецца ўсадка... Выдаём літаратуру, прысвечаную блакдаце Ленінграда, Пскоўскае мемарыяльнае могілка. Гэтая літаратура не падлягае продажу — раздзямі яе бясплатна.

Экскурсіянае абслугоўванне ў нас таксама бясплатнае. Мы лічым, што не маем права браць грошы за экскурсію на памяці людзей. Гэтая наша пазіцыя падтрымана ўладамі горада. Мемарыял цацкам фінансуецца з бюджэту Санкт-Пецярбурга, яго куріруе камітэт па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва.

«КАЛІ Б НЕ ГЕРАЇЧНАЯ САВЕЦКАЯ АРМІЯ — ХТО ВЕДАЕ, ДЗЕ Б ЯЇ БЫЛІ...»

Анчо МАРЫНІЎ, вядучы супрацоўнік мемарыяльнага комплексу «Лідацэ» (Чэхія):

— Помнік у Хатыні і помнік у Лідацэ аб'ядноўвае падобная трагедыя часу Другой сусветнай вайны. Адрозненне ў тым, што ў Беларусі трагедыя была ў некалькі разоў болячая, чым у Чэхіі і ўвогуле ў любой Чэхаславакіі, дзе ў час Другой сусветнай вайны загінула 350 тысяч чалавек. Помнікі і мемарыялы — не толькі памяць, але і напамін для сучаснай моладзі і для будучых пакаленняў: каб ніколі падобныя злачынствы не паўтарыліся.

Агульнавядома: для народа, які не ведае сваё мінулае, стварэцтва пагроза эню — наоў! — усё перажываць.

І яшчэ воль пра што неабходна сказаць. Калі б не геранічная Савецкая Армія, якая вызваліла Чэхаславакію, — хто ведае, дзе б я быў, калі б германскі фашызм перамог у вайне... Лідацэ — шахцёрскі пасёлак, што за 30 км ад Прагі, быў знішчаны эсэсаўцамі 9 чэрвеня 1942 года. Жыхароў абвінавацілі ва ўкрыва-

льніцтве чэхаславацкіх патрыётаў. Пасёлак Лідацэ спалілі і зраўнялі з зямлёй. Загінула 340 чалавек з 500, якія жылі тут да вайны. У 1945 годзе на месцы Лідацэ з'явіўся музей. А побач пабудавалі новы пасёлак. У Лідацэ праходзіцца мастацкая выстаўка, прысвечаная памяці ахвяраў фашызму. У 2002 годзе завяршылася трэцяя рэканструкцыя мемарыяла. У нас вялікі сад ружоў — звыш 24 тысяч кустоў, больш як сто гатункаў. Звыш ружоў у Лідацэ — самы вялікі ў сярэдняй Еўропе...

МАЦІ ПІРЧУПІСА Альвідас ВАЛІШІЎА, віцэ-мэр Варэнскага раёна Літвы, і Дайва Наркаўскас, жыхарка вёскі Пірчуніс, супрацоўнік Літоўскага нацыянальнага музея:

— Вёска Пірчуніс Варэнскага раёна Літвы была спалена нямецкімі акупантамі ў 1944 годзе разам са 119 жыхарамі. Помнік ахвярам фашызму быў узведзены ў 1960 годзе, ён уключае гранітную статуэтку «Маці» (симвал народнага гневу і жалобі), сцягу з імёнамі загінулых. Трагедыя вёскі Пірчуніс вельмі падобная на хатынскую. Партызаны — абстрэл намецкай калоны — карнікі... Дзеці, дарослыя, старыя былі таксама сагананы ў хлеў...

У Варэнскае раённае ёсць абшчына беларусаў — больш як 200 чалавек. Вырашаем пытанне аб спрощаным пераходзе праз мяжу — каб людзі мелі магчымасць хутка і без праблем пераходзіць са сваёйкам.

ЦІ ЗАВІТАЕ У ХАТЫНЬ РЭІСАВЫ АЎТОБУС? Дырэктар ДМК «Хатынь» Канстанцін Мішын паведамаў, што мемарыял у наступным годзе адзначыць 40-гадовы юбілей. Аўтары мемарыялаў лаўрэаты Ленінскай прэміі Юрый ГРАДУЎ і Леанід ЛЕВІН адзначылі, што ў ДМК «Хатынь» няма закліку да насілля, тут гучнае «Не!» вайне.

Сведка трагедыі Хатыні Віктар ЖАЛАБКО. Віч узнуў і праблемнае пытанне:

— Раней у Хатынь хадзіла некалькі рэйсавых аўтобусаў. Цяпер у мемарыяльны комплекс не даецца: ніякага транспарту. Аднойчы з жонкай вырашылі ўсё сям'ёй, з дзецьмі і ўнукамі, з'ездзіць у Хатынь — але... Абаяжкова павіна быць магчымасць для ўсіх ахвотнікаў наведваць Хатынь.

Таяцяна ПАДАЛЯК.

Эксклюзіў

18 мая ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчынай вайны павінна адкрыцца выстаўка «Халодная зброя дзювох сусветных войнаў», на якой будзе прадстаўлена ўзоры халоднай зброі (а таксама некааторай агнястрэльнай; адваедны рыштунак, амуніцыі і інш.) СССР, Германіі і краін Еўропы перыяду канца XIX — сярэдзіны XX стагоддзя. Гэтыя экспанаты з'яўляюцца часткай фондавай калекцыі музея, некааторы з іх будучы дэманстраваць на выстаўцы ўпершыню ў краіне. Многія, дарэчы, з іх маюць у Беларусі ў адзіным экзэмпляры. Сёння ў чытачоў «Вязда» ёсць унікальнае магчымасць разам з журналістам газеты «агледзець» экспанаты да яе афіцыйнага адкрыцця.

ПРЫМКНУЦЬ ШТЫКІ! — Халодная зброя з'яўляецца неад'емнай часткай воінскай экіпіроўкі і рыштуку. Нягледзячы на ​​пастаяннае ўдаканаленне агнястрэльнай зброі — ад часу яе з'яўлення і да нашых дзён, — халодная зброя не страціла сваёго значэння, хоць пакрысе яе роля змянялася. Але ад Першай сусветнай вайны і да цяперашняга часу ўстаноўліліся некааторы агульныя прыпынцы выкарыстання асабістай ваявой халоднай зброі, — расказвае навуковы супрацоўнік навукова-даследчага аддзела фондавай работы музея Сяргей ЛАПАРОЎ (здымак 1).

У Першую сусветную вайну і Радзі, і Германія ўступілі практычна з аднолькавымі відамі асноўнай агнястрэльнай і халоднай зброі — адпаведна вінтаўкамі Мосіна і Маўзера са штыкамі (здымак 2). І хоць гэтыя віды стралковай зброі поўна-

заставаліся на ўзбраенні абедзювох краін яшчэ доўгія дзесяцігоддзі (падчас Другой сусветнай вайны абодва бакі выкарыстоўвалі не толькі тое, што засталася ў спадчыну ад Першай, але і зброю сярэдзіны — канца XIX стагоддзя), менавіта тады, напэўна, пачалі выцяраць першыя недахопы найперш халоднай зброі.

— Узьць тыя ж штыкі да вінтаўкаў і карабінаў. Пяхота ўзору пачатку XIX стагоддзя расстрэльвалася ў баі безаопасна — ад аднаго да пяці патронаў — і з прыкмыненымі штыкамі, даўжыня якіх дасягала 40 сантыметраў, сустракала концыцу

праціўніка. Вінтоўка са штыком дазвалялі знішчаць ворага на дыстанцыі ў два з лішнім метры, — тлумачыць суразмоўца. — Ва ўмовах акапоннай вайны такая доўгая зброя рабілася малаэфектыўнай, ды і ў гарадскіх баі з ёй цяжка было развэрнуцца. Дастаткова прыгадаць тую ж вінтоўку Мосіна, з якой прышліўную стральбу можна было весці толькі з прыкмыненым штыком, бо яна так была прыстравлена.

Таму пакрысе даўжыня штыкоў пачала змяняцца. Да таго ж, як аказалася, амаль ва ўсіх арміях свету адсутнічалі нармальныя акапонныя нож (замяст яго салдаты мусілі выкарыстоўваць усё тая ж доўгія ігольчатыя штыкі або кіліновыя штыкі-цаесакі). Таму напачатку пачалі з'яўляцца самаробкі — абламаньня ігольчатыя штыкі, пераробленыя пад ручны ўзор. Як гэта ні жудасна прагучыць для мірнага чалавека, але менавіта такая зброя была найбольш эфектыўнай: яна калі і не забівала праціўніка, дык наносіла яму вельмі цяжкія раненні. Ва ўмовах ваеннага часу праціўнік мусіў несці выдаткі на догляд за кожнай параненага, яго лячэнні, харчаванні, транспарціроўцы...

— Узяць тыя ж штыкі да вінтаўкаў і карабінаў. Пяхота ўзору пачатку XIX стагоддзя расстрэльвалася ў баі безаопасна — ад аднаго да пяці патронаў — і з прыкмыненымі штыкамі, даўжыня якіх дасягала 40 сантыметраў, сустракала концыцу

Святочныя «сто грамаў» — у этнаграфічным стылі

У «Беларускы вёсцы XIX стагоддзя» пад Магілёвам пачастуюць самагонам па старадаўнім рэцэпце.

Ніколі і не меркавала магіляўчанка Ларыса Уладзіміраўна на Рыбак, што даведзцаца ёй асабіста професію... самагончыцы! — Калі кажу сябрам і знаёмым, што вырабляю народныя алкагольныя напой легальна і з афіцыйнага дазволу, ніхто не верыць, — усміхаецца жанчына.

Ларыса Уладзіміраўна трыццаць гадоў адпрацавала ў лабараторыі аднаго з хімічных прадпрыемстваў Магілёва. Але на заводзе яе скарацілі, таму давелася шукаць новае працоўнае месца.

Цяпер яна — гаспадыня адной з драўляных хатаў у музейна-этнаграфічнай і быту «Беларуская вёска XIX стагоддзя», што ў пасёлку Буйнічы Магілёўскага раёна. Тут у культурна-забаўляльным комплексе побач з асноўным «Панскім домам з калонамі», дзе працуюць рэстаўрацыя і гатэль, пасяліліся народныя майстры. Можна набыць у ганчара керамічную падкову «на шчасце» і працадзевача ў пекара смачнымі прэндзелямі.

Зараз турысты могуць наведваць і хату, дзе вырабляюць самагон. Вялізны апарат зроблены пад кіраўніцтвам спецыялістаў Акадэміі навук. Прадукцыянась яго праца — 10 літраў у гадзіну.

Самагон, экзатычны для нашага часу алкагольны напой, гоняць па старадаўнім народным рэцэпце. — Тут толькі солад, дрожджы і вада — абсалютна скалагенны якасны прадукт, — дэманструе пузаты бутэль з празрыстай вадкасцю Ларыса Уладзіміраўна. — Самагон хлебны, без цукру. Асабіста я ім не частуюся — у маёй сям'і не прынята ўжываць моцныя алкагольныя

напой, але калі б давелася выпіць, дык лепей ужо натуральны самагон. У хаче самагончыцы вітае прыемныя хлебны пах. Там тэрмінова ставяць барную стойку, за столікам будучы дзесяцікі месцаў для наведвальнікаў. Праз акенца можна будзе назіраць за працай самагоннага апарата.

Аматарам вясковага алкагольнага напойа трэба быць асцярожным: прадукт моцны — 51—56 градусаў. Кіраўніцтва комплексу маркуюць, што сто грамаў самагону будзе каштаваць прыкладна 3 тысячы рублёў, разам з адваеднай па стыль закускай — салам, цыбуляй, салёнымі агуркамі ды іншай мясцовай агароднінай.

Самагонны апарат ужо паспяхова апрабавалі, цяпер яго практычна праходзіць экспертыза, а першую масавую дэгустацыю алкагольнага арыгінальнага напойа «Сарымагон хлебны «Карчыма» залічана ў «Беларускы вёсцы» на свяце 9 Мая.

Ілона ІВАНОВА.

Верш з канверта Цвіце пераможна васна...

Даўно адтрымела вайна, зямля загінула ўсе раны. На свеце шчыруе вясна ў падзяку для вас, ветэраны!

Ва ўдзячнасць за мір і спакой квітне, бы ў тым, сорак пятым, — чаромхай над Бугам-ракой, садамі ля кожнае хаты.

Надзя ПАРЧУК, г. Брэст.

Гісторыя ў асобах ДНІ АДРАДЖЭННЯ

Для 89-гадовага Валянціна Несцерава Дзень Перамогі — святая балочка. Таму што Вялікая Айчыная адляла двах братоў: аднаго, лётчыка, падбілі над Балтыкай, другога, радава, загінуў на Арлоўска-Курскай дузе. Трэціму — танкісту пашчасціла пахчыць у мірны час. Сам жа Валянцін Аляксандравіч трапіў на фронт толькі ў сярэдзіне вайны.

Ураджэнец Урала, Валянцін Несцераў скончыў Сьвярдлоўскі будаўнічы тэхнікум. Выпускніка адразу прызвалі ў Ленінград, на каротка-тэрміновыя курсы ўдаканалення інжынераў і будаўнікоў Ваенна-марскага флоту, адкуль у званні ваеннага тэхніка другога ранга накіравалі ў Магадан — умацоўваць Ціхаакіянскае ўзбярэжжа ў сувязі з магчымай агрэсіяй з боку Японіі. Як толькі стала вядома, што Японія не пагражае Савецкаму Саюзу, Несцерава пераклілі ва Уладзістоў, адкуль — у Наўгародскую вобласць. У складзе 21-й асобнай марской брыгады 1-й ударнай арміі Паўночна-Заходняга фронту камандзір сапёрнага

Скульптура Леніна і зараз знаходзіцца ў фэе клуба імя Ф. Э. Дзяржынскага, а воль фігуру Сталіна, якая ўзвышалася насупраць, разабралі пасля яго смерці.

Адзін з першых узведзеных будынкаў у зруйнаваным Мінску.

захопнікаў быў вызвалены зруйнаваным Мінск, і Валянцін Аляксандравіч прыступіў да адраджэння беларускай сталіцы.

Першым жа заданнем стала аднаўленне разбуранай загараднай рэзідэнцыі (цяпер гэта — дзіцячы садок у Сцяпаньці) міністра дзяржбюджэту СССР Лаўрэнца Цанавы. У час вайны ён кіраваў асобным аддзелам Заходняга і Цэнтральнага фронтоў, быў намеснікам камандуючага 2-м Беларускім фронтам. Патрабаваліся, бескампрамісна, жорстка чалавек меў даве «слабасці»: Грузія і усё, што з ёю звязана, і футбол.

— Няспя тэнісвай гульні з яго сынам Піві мяне запрасілі на абед, — узгадвае Валянцін Аляксандравіч. — Сабе Цанаву наліч «цэндалі», мне — каньяку. Міністр лаважу толькі грузінскае віно. І бельгі барашкаў... Калі аднойчы такога не знайшлося, камандант перафарбавалі чорнага... А падчас афармлення стадыёна «Дынама» міністр запатрабаваў высадзіць вінаград і самыя розныя каўказскія дрэвы. Цанавы, дарэчы, сам мяняў футбалістаў, якія, на яго думку, дрэнна гулялі матч. Увогуле ж добра да іх ставіўся. Камандант нават траніраваўся на яго адноўленай рэзідэнцыі, якую яшчэ называлі Белай дачай. Неяк футбалісты паскардзіліся, што іх дрэнна кормяць, маўляў, малавата масла і цукру. Цанавы загадаў перадаць камандзе мяшок цукру і скрыню сметанковага масла. Па яго распараджэнні была пабудавана і

Пасля забяўляльных ці працоўных мерапрыемстваў у клубнай зале ўладарчыць цышчыня — ажывае гісторыя. У гэты момант можна ўважліва разгледзець другі варыянт рэльефнай столі. Першапачатковы «малюнак» нагадаў Цанаве свастыку. Палонным немцам, прычэпнутым да аднаўленчых работ у краіне, якую яны так старанна вынішчалі, было загадана пераарбіць нійдалы «арнамент»... На партале і цяпер знаходзіцца круглыя барельефы з выявамі балеран, партатыпаў якіх паслужылі сапраўдныя артысты Тэатра оперы і балета... Тэрміновае адраджэнне адрады пасля свайго з'яўлення на свет давелася перажыве велізарнай, каванай лютэры. Несцераў заахвоціў рыхжкіх умельцаў выканаць заказ за тры дні. Аднак па дарозе цэнтральнае шкло разбілася. Каб пазбегнуць непрыемнасцяў, давелься перахрыціць Цанаву, якому, вядома ж, данеслі аб казусе, і тэрмінова раздзябіць аналаг у оперным тэатры.

— На пачатку будаўніцтва клуба я быў старшым інжынерам, а напрыканцы — ужо намеснікам начальніка гаспадарчага ўпраўлення МДБ па будаўніцтве, — тлумачыць Валянцін Аляксандравіч. — Работа была вельмі цяжкай. Я быў на аб'ектах з 8 да 3—4 гадзін раніцы. За хваўраў на туберкулёз. Мяне накірав

Яшчэ Караткевіч называў Нясвіж «горадам-помнікам». І нездарма — у пералік «сямі цудаў Мішчыны» трапілі адрозны дзве тутэйшыя адметнасці: палацава-паркавы ансамбль Радзівілаў і Фарны касцёл (які, дарэчы, унесены ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА). У сваю падтрымку разам яны сабралі амаль 30 тысяч галасоў. Але адна справа даведацца «на дыстанцыі» і зусім іншая — пераканацца на ўласныя вочы, адчуць аэру месца. Так і ватрылі ў Нясвіж, хацелася на прывычныя рэчы зірнуць з крыху іншага боку...

КРУГЛАЯ ДАТА
Нясвіж ніколі не быў «звычайным» месцам — ва ўсе часы вакол яго заўсёды шмат паданняў, легендаў, каханяў і, вядома ж, раскошы. Літаральна да апошняга часу лічылася, што горад узнік яшчэ ў XIII стагоддзі. Першае пісьмовае ўзгаданне звязалі з князем Юрыем Несвежскім, які загінуў падчас вядомай бітвы з мангола-татарами на Калчы 31 мая 1223 года. Таму і палічылі: раз ёсць такі чалавек, то абавязкова павінен быць і горад — центр асобнага княства, якое прыслала дружыну. Аднак такая інфармацыя не супадае з данымі археалагічных даследаванняў. Тым не менш, менавіта 1223-і колькі часу вызначалі як сваёсабоднае «кропку адліку».

Па іроніі лёсу канчаткова ўсё ўдалося высветліць толькі тады, калі ў Нясвіжы сабраліся святкаваць круглую дату. Аказалася, што загадкавы ваяр, хутчэй за ўсё, прыбыў з горада Несвіча (што пад Луцкам), які ў той час уваходзіў у склад Галіцка-Валынскага княства. Так Нясвіж «пасталодаў» больш чым на два стагоддзі — цяпер яго гісторыю пачынаюць з 1446 года, калі Вялікі князь Літоўскі Казімір IV Ягелончы падарыў горад Мікалаю Яну Неміравічу. Такія вострыя атрымалася ў гэтым месца неадначасна «праэмія». Каб не разбураць інтрыгі, пэўна, пакіне да ўвагі абдзеве даты — камя якая больш «падабаецца». Магчыма, што адшукана яшчэ і іншая лічба, хто ведае?

ПОМНІК НА АДЗІНКУ ПЛОШЧЫ
Напрыканцы XV стагоддзя тутэйшыя землі — ва ўласнасці магнатаў Кішкаў. А

Ёсць пытанне «А ПРАБЛЕМ У НАС МЕНЕЙ НЕ СТАНЕ?»

Верная прымета: з надыходам цяпла на радзіму вяртаюцца птушкі, а на дачы — дачнікі. Для таго, каб купаць, сець, паліць — вырошчываць садавіну і гародніну, каб мацаваць харчовую баспеку краіны. Справа гэта, згадзіцца, важная, вартая падтрымкі, але ж пакуль... Для дачнікаў вораг нумар адзін — злодзей. Толькі і чуж — там узамалі дзверы, там залезлі праз вокны, там укралі тое, там гэта... Бываюць выпадкі, што злодзейчы ловаць, але які толк: з іх жа, як правіла, нічога не возьмеш. Ды і як палічыць урон? Да прыкладу, яны, ганючыся за калорыямі металамі, укралі рассейвалыні з газавай урны. Забралі на гэтым на сотні рублёў, дачніку ж бяды — на сотні тысяч. Бо пліты на лецішчах пераважна старыя, запасных частак да іх не купіш. Значыць, застаецца куляць пліту. Адчуваецца, у якую праблему выліваецца дробязны крадзеж? Не хочаць і ад буйнога. Мусяць, у кожным раёне цяпер з'явіліся прадпрыемствы — скульптурны металу і, аднаўдана, зборшчыкі, якія вельмі любяць аб'язджаць садовыя ўчасткі і збіраць там усё, што «дрэнна ляжыць»: бочкі для вады, ванны, агароджы, кавалкі труб... Кожная з украдзеных рэчаў, стаяць яны ацёнава, «пацягнуць» на кайкей. А паспрабуй потым купіць новую (кажу гэта, як чалавек, якому сам разоў абкрадлі) — патраціць тысячы. Крыўдна, што «раскручваюць» на дадатковыя раскошы і сучасныя законы. Зямлі для садовых таварыстваў выдзяляліся самыя непрадзатныя — кар'еры, хмызнякі, крутыя схілы... Чаго каштавала прывесці іх да ладу, зрабіць так, каб нешта расло, колькі грошай, цяпер і сляў аднялі пабудовы. Цяпер усё гэта трыба траціць энэ — каб аформіць паперы. А самае круўданае, што праблем ад гэтага меней не стане: як абкрадлі нас, так, падобна, і будучы. **В.Д. КАБАЧЭУСКІ,** г. Орша.

425-я ВЯСНА

Учора Нясвіжскі замак адсвяткаваў свой юбілей

У 1513 годзе як пасаж нявесты Нясвіж пераходзіць да Яна Мікалая Радзівіла Барадатага. Так тут з'явіўся легендарны род. Праз пэўны час, пасля смерці жонкі, горад становіцца поўнай уласнасцю дома Радзівілаў. У мемуарах першага гаспадарча часта прадстаўляюць як сапраўднага рыцара. Менавіта ён узводзіць у Нясвіжы першы замак, праўда, пакуль драўляны. Магунт-насьць гэтага роду ўзрастае ад пакалення да пакалення — Мікалаю Радзівілу Чорны (сын Яна Мікалая) па сутнасці стаў другой асобай у дзяржаве пасля вялікага князя. У гэты час у мясцовай друкарні былі выданыя вядомыя кнігі Сымона Буднага.

Між тым, пакуль горад заставаўся тыповым сярэднявечным паселішчам — з хаатычнай блытанай вуліц, пераважна драўлянай забудовы. Грандыёзныя змяненні прыпадаюць на часы Мікалая Крыштофа Радзівіла Сіроткі, якога лічыць заснавальнікам «новага» Нясвіжа. Асоба яскрава і вельмі неадначасна значная. Вядома, што ў свой час у Віліні ім арганізавана «малая Варфаламееўская ноч», падчас якой знішчана каля 400 калыністаў. Сіротка здзейсніў дзвухгадовае паломніцтва ў Святую Зямлю — наведваў Сірыю, Палесціну, Егіпет, Лівію, а таксама праехаў шэраг іншых дзяржаў. Напэўна, пасля гэтага вялікага падарожжа ў яго і з'явіліся планы наконот пераўтварэння Нясвіжа ў сапраўдны еўрапейскі горад. І сапраўды — чаму б не «зрабіць» ўласны Парыж ці Неапаль, асабліва калі сродкі дазваляюць?

У 80-я гады XVI стагоддзя тут была вялікая будаўнічая пліткаўка, — заўважае экскурсавод Сяргей Чысцякоў. — Маштабы ўражваюць нават па цяперашніх мерках — практычна адначасова ўзводзіліся гарадзкая ратуша з гандлёвымі ра-

дамы, брамы, калегіум езуітаў (дарэчы, другі па велічыні пасля палцага), касцёл, замак, тры манастыры, стваралася ірыгацыйная сістэма.

Дасюль захавалася шмат гісторыка-культурных каштоўнасцяў. Як кажа Сяргей Чысцякоў, горад займае ў Беларусі першае месца па колькасці помнікаў на адзінку плошчы. І гэта сапраўды так. **САКРЭТЫ КРЫПТЫ**
Нясвіж нездарма задумваўся сваімі стваральнікамі як ідэальны

згорталася). Аб якасці яскрава сведчыць тое, што сёлетая касцёл спраўляе 415-годдзе. Гэта першы на тэрыторыі Рэчы Паспалітай і другі ў свеце храм у стылі барока. Узведзены паводле праекта вядомага італьянскага архітэктара Джаваіна Бернардзіні.

— Здарэцца, што фараў называюць галоўную свяціліцу на версе ў касцёле, — тлумачыць Сяргей Чысцякоў. — Аднак, напэўна, усё прасцей: «фарны» ў перакладзе з польскай — гэта «прыходскі». Храм унікальны яшчэ і таму, што за ўсе больш чым чатыры стагоддзі свайго існавання ён ніколі не зачыніўся, тут заўжды адбываліся службы. Над касцёлам быццам нябесны аб'ягод — выстаў, не скарыцца перад часам. Сёлетая плануецца правесці больш грунтоўны капітальны рамонт з выкарыстаннем сучасных матэрыялаў, больш лёгкіх і надзейных. Галоўнае пытанне — кансервацыя тых каштоўнасцяў, якія знаходзяцца ўнутры касцёла. На чарзе, магчыма, і рэстаўрацыя. Паколькі, напрыклад, знамяціты фрэскі толькі аднойчы абнаўляліся (гэта адбылося ў 1902 годзе), патрабуе прафесійнага «аздараўлення» і знамяціты арган.

Унутры касцёла пад сонейкам фарбы старажытных фрэсак напэўнаўка жыццём і быццам рассяваюцца межы храма. Цэнтральны алтар упрыгожвае знамяціты «Тайная вясера» — работа Касаверыя Дамініка Гескага (прынамсі, так сцвярджаюць асобныя даследчыкі). А непадладны ў скляпенні знаходзіцца радавая крыпта князёў Радзівілаў. Адчыніўшы абабіты жалезам дзверы, праз драмас (спецыяльны калідор) па крутых сходах сыходзіш ўніз. Сюды трапілі многія — памяшканне не прыстасавана для наведвання. Сіротка нездарма наведваў Егіпет, пад удзелнем ад убачана і вырашыў стварыць такі некропаль. Крыпта — цэнтральная галерэя з пяццю асобнымі склепамі, дзе стаяць 70 саркафагаў (адзін з іх пусты — выкарыстоўва-

горад, яго сапраўдным сэрцам можна лічыць велічны Фарны касцёл. Адзін з самых старых (і не толькі на тэрыторыі Беларусі), непаўторны і ўнікальны. Напэўна, не ўсе ведаюць, што да яго ўзяцця дзеньна на гэтым месцы ўжо існаваў невялікі касцёл. Зразумела, адзначае Сяргей Чысцякоў, для адбудоўвання магунтасці Радзівілаў такі сціплы храм не зусім падыходзіў. Таму Сіротка дабіўся дазволу на разбуранне касцёла, паабіцаўшы адрозну пабудавань новы. І слова стрымалі: у 1593-м адбыліся першыя месцы. Усё было зроблена ў вельмі кароткі тэрмін — практычна за тры гады (калі мець на ўвазе тое, што з вясны да восені будоўля

ецца як рытуальны), 2 канопы (сама для захоўвання аргану) і ўрна з прахам Антонія Мікалая Радзівіла, апрак па яго завяшчанням пасля імшы ў чэрвені 2000 года была змечана ў нішу сцяны. Да XIX стагоддзя памерлых балзацыравалі, а пасля выкарыстоўвалі метад герметызацыі (запайвалі ў цынкавую труну). Пра сакрэты крыпты імкнулася даведацца спецыялісткая камісія, якая прыбыла сюды пасля смерці Сталіна, — спецыялісты бралі часцінкі адзення, скуры, валасоў мумій на экспертыз.

МАГІЯ «МАЛЕНЬКАГА ПАРЫЖА»
А ў замку цяпер праводзіцца маштабная рэканструкцыя. Докладней, папраўляюць спецыялісты, больш правільна аб'ект называць «палацава-паркавы ансамбль з элементам абарончых умацаванняў». Падчас правядзення работ удалося высветліць «дзень на-

радзэння» знамяцітасці. Пад сломам тынкоўкі знайшлі прамавугольную мармуровую пліту, дзе было пазначана, што замак (дазволілі сабе прымяняць прывычную назву) закладзены 7 мая 1583 года. Спачатку было тут тры асобныя будынкі (палац, арсенал і камяніца), а таксама ўзнятая брама. Вакол — сажалкі, а таксама роў з вадою. З выкапанай зямлі наспявае так званая замкавая гара і курціны, якія пасля пераўтварыліся ў каменна-цагляныя баствыёны. Цяпер замак аднаўляецца ў адпаведнасці са знамяцітым граўрай Тамаша Макоўскага, дзе адлюстраваны пабудовы пачатку XVII стагоддзя.

Як паведаміў дырэктар Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж» Валерыі Сталярчук, на правядзенне комплексу работ (іх плануецца скончыць у 2010 годзе) будзе выдаткавана каля 140 мільярадаў рублёў. Ужо завершаны першы этап рэканструкцыі (так званы першы пускавы комплекс). Гэта карпусы, якія размяшчаны каля ўваходнай брамы. Адбываюцца работы з боку рову, дзе будуць адноўлены каменныя баствыёны. Дарэчы, унутры вала ёсць галерэя падземных ходоў, яны захаваліся ў ядронным стане. Пасля рэканструкцыі ў замку праводзіцца карпатліва праца па музефікацыі, турыстам будзе даступна толькі ўлетку. Нам пашчасціла патрапіць у за-

Партрэт Мікалая Радзівіла Чорнага (з музея ратушы).

Вытворчы тэмы былі хутка вычарпаны. Прычым самі па сабе. Докладней, гэтым спрыяла атмасфера марафону. У раннім паветры панавала зыфярня. Уздольны падарожжа радасна гутарылі паміж сабой, сміяліся, жартавалі. Склалася ўражанне, што ў паходзе адна камяна. Хоць, насамрэч, многія нават не ведалі адзін аднаго, але паводзілі сябе як добрыя знаёмыя. Для мяне гэта было дзіўна. Усё за некількі кіламетраў марафон аб'яднаў у адзін маналіты калектыву мільянераў, студэнтаў, рабочых, журналістаў, чыноўнікаў мясцовай «вертыкалі». Так, старшыня Мядзельскага райвыканкома Аляксандр Даніленка не толькі сам вырасціў трайскі міністэрскі маршрут, але прывёз з сабою яшчэ 45 падначаленых чыноўнікаў і ўласнага сына, 14-гадовага Арцёма, які, дарэчы, больш за 20 кіламетраў крочыў, не адстаючы ад дарослых. Зыфярня марафону тут жа натхніла кіраўніка раённай «вертыкалі» на ідэю рэгулярна праводзіць такія аздарульчаныя мерапрыемствы. Мы нават пачалі разам шукаць спонсараў і прыдумваць назву будучага марафону раённага маштабу. «Арганізуюць» раённы марафон пад назвай «сцэжэа Навумава». На сёння гэта самы «раскручаны брэнд», — прапанаваў я. «А сапраўды, ідэя неаблага. Варта падумаць», — пагадзіўся Аляксандр Даніленка.

У натупе марафону ў я забавіўшы наменіка начальніка Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Міністэрства Аляксандра Найдзюна. Як высветлілася, ён толькі што з карабля на баль. Напярэдні гуляў у хакей. Прычым матч быў адказны, змагаўся за «золата» «чэмпіянату сярод аматараў». Адметна, што на марафоне ён не адставаў ад «галаўной калоны», якую ўзначальваў Уладзімір Навумаў.

«І адкуль у вас столькі сілаў?» — пацкаваўся я. «А мне не прывыкаць да фізічных нагрузкаў. Я — не толькі заўяты хакеіст, але і палювічы, за сезон «накручу» не адзін дзесяткі кіламетраў. Праўда, ад рознае адміністрацыі, я не магу пахавацца вялікімі пыхахамі ў пешых паходах», — адказаў Аляксандр Найдзюна.

ІНТЭРВ'Ю НА МАРШЫ
Зыфярня марафону апанавала і мяне. Думкі аб «дзёрстві» развеліся разам з ранішнім туманам. Я вырашыў трайскі кі мага большую адлегласць. А для гэтага неабходна было трымацца лідараў. Дагнаўшы ў чарговы раз авангард калоны, зноў успомніў, што я на працы, таму і распуснаў інтэрв'ю з міністрам у неформальнай абстаноўцы.

— Уладзімір Уладзіміравіч, як узнікла ідэя марафонскай паходу?
— Неяк прачытаў, што ў Японіі хадзілі на доўгія дыстанцыі займаюцца 35 мільянаў чалавек. А чым мы горшыя? Сабраў групу аднадушных. Толькі ў Міністэрства ўнутраных спраў каля трыццаці такіх аматараў пешых паходаў. Пачыналі з адносна невялікай адлегласці. Летас прайшлі 80 кіламетраў. Пераканаліся, што гэта не мяжа, і ў гэтым годзе замахнуліся на ўсё сто.

— Ці рытуальна спецыяльна да сьветляга марафону?
— Трыюнуе я ўсё жыццё. У дзяцінстве і юнацтве хадзіў у школу па некількі кіламетраў. Служба ў міліцыі, асабліва ў спецпадраздзяленні «Алмаз», якім я кіраваў, таксама патрабавала вялікіх фізічных нагрузкаў. І натуральна, патрабна было трымаць належную форму. Цяпер пешы хаджу на працу і вяртаюся дамоў. Увогуле, кожны дзень імкнуся прайсці не менш за 7 кіламетраў.

— А на наступны дзень пасля марафону будзе адпачываць?
— Не, выйдзі на працу. Зрэшты, мне яшчэ пашанцавала. А вось Мельнікува (начальнік дэпартаменту тэлу МВС) заўтра ў 8 гадзін раніцы трыба ехаць да цешы бульбу саджаць.

— Кажыце, што ў вас ёсць сакрэты абуток, які дапамагае пераадолець вялікія дыстанцыі?
— Чуткі пра мае «боты-скараходы» моцна перабышаныя. Хоць, сапраўды, дзесціў 20 гадоў таму я знайшоў ідэальны для вялікіх пешых падарожжаў абутак. Магчыма, на другой палове шляху я ім скарыстаўся. Пакуль жа я іду ў звычайных красуючых замежнай вытворчасці.

— Чаму б вам не падтрымаць айчыныя вытворцы?
— Восі калі вытворцы айчынага спортыўнага абутку самі пройдуць у ім хоць бы 30 кіламетраў, тады і я іх падтрымаю. Увогуле, абутак — адзін з асноўных складніках пашпекі ў такім марафоне. Ён павінен быць на 1—1,5 памера большы, чым вы звычайна носіце.

— Пачаў гэты слух Уладзімір Навумаў зірнуў на мае бэльныя красуюкі з плямамі крыві і ўздыхнуў.
— Знаёмая карціна. Падчас мінулагадня марафону тое ж самае было з тэрнерам нашай зборнай па хакей Курта Фрэйзера. Ён фізічна вельмі моцны чалавек. Але так націр ног, што яны распухлі, а кроў прыліпла да абутку. Урачу давялося «аперываць» красуюкі. Але Фрэйзер малайчыні! Першы разоў браў удзел у марафоне і прайшоў 80 кіламетраў.

— Можна ў вас ёсць нейкая сваё метадыка праходжання дыстанцыі?
— Сапраўды, у мяне ёсць свае сакрэты. Я, напрыклад, на працягу ўсяго марафону амаль нічога не ем, даю магчымае арганізму ўключыць дадатковыя рэзервы. Але галоўнае, настроіць сябе псіхалагічна, бо чым бліжэй да фінішу, тым большай будзе спакуса сысці з дыстанцыі. Гэта толькі першыя 30—35 кіламетраў сярод марафонцаў пашпекі зыфярня. Самыя цяжкія выпрабаванні пачынаюцца потым.

ДАРОГУ АДЖАКІ РАЗМОВАМІ
Прагнозу Уладзіміра Уладзіміравіча спраўдзіліся. Ужо пасля першых 30 кіламетраў нашы шэрагі зменшыліся разы ў тры. Настой яшчэ быў даволі бадзёры, але не такі ўзнёслы. Калі праходзілі праз Мядзел, то

60 км ЗЫФАРЫ, БОЛЮ І ЗМАГАННЯ З САБОЮ

Журналіст «Звязды» на ўласных нагах адчуў атмасферу міністэрскага марафону
Хадзіць пешшу я не люблю. Нават у краму, якая знаходзіцца прыкладна за 300 крокаў ад дома, едзьма на аўтамабілі. І прычына не ў «матухне ляноце». Проста за амаль дваццацігадовае журналісцкае праца звычайна ганяцца за навінамі пераўтварылася ў вобраз жыцця. Я развучыўся павольна хадзіць, а рэзкі і кароткі шапцёркаўкі са мною сталі сапраўднай пакутай для спадарожнікаў. Падчас майго шалёнага тэму неамагчыма ні размаўляць, ні атрымліваць асалоду ад малюнічых краёваўдаў. Таму на запрашэнне прыняць удзел у марафоне, ініцыятарам якога выступіў міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў, першапачаткова адразаваў, мякка кажучы, без асаблівага энтузіязму. Не, цяжкасці падарожжа мяне не палохалі. Бо я не меў ніякага ўяўлення, што мяне чакае на 100-кіламетровым маршруце вакол Нарачы. Апошні раз доўгія дыстанцыі я пераадолеў больш за 20 гадоў таму, калі служыў у войску. Але тля «марш-кідкі» ўжо сцерліся з памяці, да таго ж яны мелі працягласць 30—40 кіламетраў. А тут адрозну трыба трайскі 100 кіламетраў. Магчыма, сілы яшчэ засталіся. Са спортам я ўвесь гэты час працягваў з'явацца. А вось ці хопіць у мяне цяпершня на тое доўгае падарожжа? Мае сумненні перамагла прафесійная цікаўнасць. Калі яшчэ з'явіцца такі ўнікальны шанс паразмаўляць у неформальнай абстаноўцы з кіраўніком МУС, а заадно правесці сябе на трываласць. У рэшце рэшт, праіду хоць некількі кіламетраў, «выбуджу» з міністра якую-небудзь інфармацыю для матэрыялу ў газете і вярнуся дамоў», — су-пакоўкі я сябе і выехаў у камандзіроўку.

ПЕРШЫ КРОК — УЖО ДАРОГА

Экстрым пачаўся яшчэ да старту марафону. Ахвотнікаў трайскі разам з міністрам, ды і проста адпачыць на Нарачы ў той дзень аказалася настолькі многа, што ўвогуле тоса ў бліжэйшых гатэльях і санаторыях я не знайшоў. Давалася прыпаркавацца побач з санаторыем «Белая Русь» і начаваць у сапоне свайго аўта. Палову ночы не давалі заснуць сваім брэхам пільныя сабакі, а другую палову змагаўся з холадам. Так што заведзены на палову пятай будзільнік не спатраўся. Прачнуўся сам і значна раней. Стаў з невярленнем чакаць пачатку марафону, каб сагрэць. Хвілін за 10 да старту Уладзімір Навумаў наладзіў невялікую прас-канферэнцыю, падчас якой наладзіў, што сьветліны ягоны паход прымеркаваны да Гола года. А ўвогуле, для міністра і ягоных аднадушных, гэта не першае падарожжа. Летас на гэтым жа маршруце Уладзімір Навумаў адолеў 80-кіламетровую дыстанцыю. І вось, нарэшце, у 5 гадзін раніцы пешая калона агульнай колькасцю каля 200 чалавек рушыла ў паход. Кіраўніка МУС адрозну ж «атакавалі» журналісты. Пытанні сыпаліся самай розныя. Міністр не пакінуў па за ўвагай ніводнага.

ЗЫФАРЫ МАРАФОНУ

Вытворчы тэмы былі хутка вычарпаны. Прычым самі па сабе. Докладней, гэтым спрыяла атмасфера марафону. У раннім паветры панавала зыфярня. Уздольны падарожжа радасна гутарылі паміж сабой, сміяліся, жартавалі. Склалася ўражанне, што ў паходзе адна камяна. Хоць, насамрэч, многія нават не ведалі адзін аднаго, але паводзілі сябе як добрыя знаёмыя. Для мяне гэта было дзіўна. Усё за некількі кіламетраў марафон аб'яднаў у адзін маналіты калектыву мільянераў, студэнтаў, рабочых, журналістаў, чыноўнікаў мясцовай «вертыкалі». Так, старшыня Мядзельскага райвыканкома Аляксандр Даніленка не толькі сам вырасціў трайскі міністэрскі маршрут, але прывёз з сабою яшчэ 45 падначаленых чыноўнікаў і ўласнага сына, 14-гадовага Арцёма, які, дарэчы, больш за 20 кіламетраў крочыў, не адстаючы ад дарослых. Зыфярня марафону тут жа натхніла кіраўніка раённай «вертыкалі» на ідэю рэгулярна праводзіць такія аздарульчаныя мерапрыемствы. Мы нават пачалі разам шукаць спонсараў і прыдумваць назву будучага марафону раённага маштабу. «Арганізуюць» раённы марафон пад назвай «сцэжэа Навумава». На сёння гэта самы «раскручаны брэнд», — прапанаваў я. «А сапраўды, ідэя неаблага. Варта падумаць», — пагадзіўся Аляксандр Даніленка.

У натупе марафону ў я забавіўшы наменіка начальніка Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Міністэрства Аляксандра Найдзюна. Як высветлілася, ён толькі што з карабля на баль. Напярэдні гуляў у хакей. Прычым матч быў адказны, змагаўся за «золата» «чэмпіянату сярод аматараў». Адметна, што на марафоне ён не адставаў ад «галаўной калоны», якую ўзначальваў Уладзімір Навумаў.

«І адкуль у вас столькі сілаў?» — пацкаваўся я. «А мне не прывыкаць да фізічных нагрузкаў. Я — не толькі заўяты хакеіст, але і палювічы, за сезон «накручу» не адзін дзесяткі кіламетраў. Праўда, ад рознае адміністрацыі, я не магу пахавацца вялікімі пыхахамі ў пешых паходах», — адказаў Аляксандр Найдзюна.

ІНТЭРВ'Ю НА МАРШЫ
Зыфярня марафону апанавала і мяне. Думкі аб «дзёрстві» развеліся разам з ранішнім туманам. Я вырашыў трайскі кі мага большую адлегласць. А для гэтага неабходна было трымацца лідараў. Дагнаўшы ў чарговы раз авангард калоны, зноў успомніў, што я на працы, таму і распуснаў інтэрв'ю з міністрам у неформальнай абстаноўцы.

— Уладзімір Уладзіміравіч, як узнікла ідэя марафонскай паходу?
— Неяк прачытаў, што ў Японіі хадзілі на доўгія дыстанцыі займаюцца 35 мільянаў чалавек. А чым мы горшыя? Сабраў групу аднадушных. Толькі ў Міністэрства ўнутраных спраў каля трыццаці такіх аматараў пешых паходаў. Пачыналі з адносна невялікай адлегласці. Летас прайшлі 80 кіламетраў. Пераканаліся, што гэта не мяжа, і ў гэтым годзе замахнуліся на ўсё сто.

— Ці рытуальна спецыяльна да сьветляга марафону?
— Трыюнуе я ўсё жыццё. У дзяцінстве і юнацтве хадзіў у школу па некількі кіламетраў. Служба ў міліцыі, асабліва ў спецпадраздзяленні «Алмаз», якім я кіраваў, таксама патрабавала вялікіх фізічных нагрузкаў. І натуральна, патрабна было трымаць належную форму. Цяпер пешы хаджу на працу і вяртаюся дамоў. Увогуле, кожны дзень імкнуся прайсці не менш за 7 кіламетраў.

— А на наступны дзень пасля марафону будзе адпачываць?
— Не, выйдзі на працу. Зрэшты, мне яшчэ пашанцавала. А вось Мельнікува (начальнік дэпартаменту тэлу МВС) заўтра ў 8 гадзін раніцы трыба ехаць да цешы бульбу саджаць.

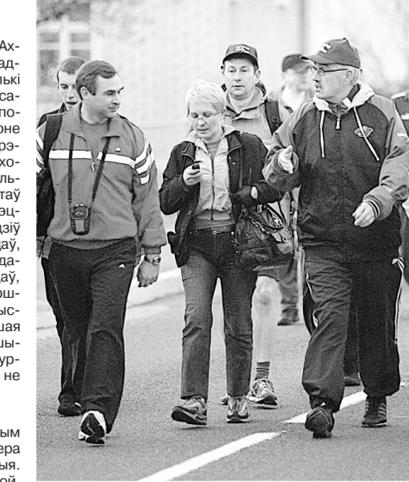
— Кажыце, што ў вас ёсць сакрэты абуток, які дапамагае пераадолець вялікія дыстанцыі?
— Чуткі пра мае «боты-скараходы» моцна перабышаныя. Хоць, сапраўды, дзесціў 20 гадоў таму я знайшоў ідэальны для вялікіх пешых падарожжаў абутак. Магчыма, на другой палове шляху я ім скарыстаўся. Пакуль жа я іду ў звычайных красуючых замежнай вытворчасці.

— Чаму б вам не падтрымаць айчыныя вытворцы?
— Восі калі вытворцы айчынага спортыўнага абутку самі пройдуць у ім хоць бы 30 кіламетраў, тады і я іх падтрымаю. Увогуле, абутак — адзін з асноўных складніках пашпекі ў такім марафоне. Ён павінен быць на 1—1,5 памера большы, чым вы звычайна носіце.

— Пачаў гэты слух Уладзімір Навумаў зірнуў на мае бэльныя красуюкі з плямамі крыві і ўздыхнуў.
— Знаёмая карціна. Падчас мінулагадня марафону тое ж самае было з тэрнерам нашай зборнай па хакей Курта Фрэйзера. Ён фізічна вельмі моцны чалавек. Але так націр ног, што яны распухлі, а кроў прыліпла да абутку. Урачу давялося «аперываць» красуюкі. Але Фрэйзер малайчыні! Першы разоў браў удзел у марафоне і прайшоў 80 кіламетраў.

— Можна ў вас ёсць нейкая сваё метадыка праходжання дыстанцыі?
— Сапраўды, у мяне ёсць свае сакрэты. Я, напрыклад, на працягу ўсяго марафону амаль нічога не ем, даю магчымае арганізму ўключыць дадатковыя рэзервы. Але галоўнае, настроіць сябе псіхалагічна, бо чым бліжэй да фінішу, тым большай будзе спакуса сысці з дыстанцыі. Гэта толькі першыя 30—35 кіламетраў сярод марафонцаў пашпекі зыфярня. Самыя цяжкія выпрабаванні пачынаюцца потым.

ДАРОГУ АДЖАКІ РАЗМОВАМІ
Прагнозу Уладзіміра Уладзіміравіча спраўдзіліся. Ужо пасля першых 30 кіламетраў нашы шэрагі зменшыліся разы ў тры. Настой яшчэ быў даволі бадзёры, але не такі ўзнёслы. Калі праходзілі праз Мядзел, то

Многія марафонцы яшчэ спрабавалі жартаваць з месцінамі, за

Сёння

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дзён
Мінск — 5.19	20.54	15.35	
Віцебск — 5.03	20.49	15.46	
Магілёў — 5.09	20.44	15.35	
Гомель — 5.12	20.34	15.22	
Гродна — 5.36	21.08	15.32	
Брэст — 5.42	21.03	15.21	

Месяц
Першая квадра.
Месяц у сусор'і Рака.

Імяніны
Пр. Марка, Сільвестра, Сяргея;
К. Лізы, Віктара, Міхала, Пятра, Станіслава.

...у суседзяў

ВАРШАВА	КІЕЎ	РЫГА
+16...+18°C	+13...+15°C	+15...+17°C
ВІЛЬНЮС	МАСКВА	С.-ПЕЦЯРБУРГ
+17...+19°C	+12...+14°C	+8...+11°C

8 мая
Сёння — Сусветны дзень Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца. Адзначаецца штогод з 1953 года ў дзень нараджэння Анры Дзюнана (1828—1910), швейцарскага грамадскага дзеяча, ініцыятара заснавання ў 1863 годзе Міжнароднай арганізацыі Чырвонага Крыжа.

1863 год — нарадзіўся Сцяпан Міхайлавіч Некрашэвіч, вядомы беларускі мовазнаўца, акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук (1928). У 1922—1925 гадах працаваў дырэктарам Інбелкульту, затым — старшынёй аддзела галюнавуі пры Наркамасе асветы БССР, з 1929 года — віцэ-прэзідэнт АН БССР, адначасова — дырэктар Інстытута мовазнаўства. Аўтар шматлікіх прац па праблемах беларускага правапісу, распрацовак навуковай тэрміналогіі. У 1937-м рэпрэсаваны, рэабілітаваны ў 1957 годзе.

1945 год — у 23.45 па сярэднеўрапейскім часе ў Карлсруце (у Маскве было 1,45 ночы 9 мая) немцамі падпісаны Акт аб безумоўнай капітуляцыі германскіх узброеных сіл.

Цытата дня: «Будзь сціплым — гэта від гонару, які найменш раздражняе навакольных».

Жуль Рэнар (1864—1910), французскі пісьменнік.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень
Ільвы не павінны баяцца цяжкасцяў, а Дзевы могуць брацца за важныя праекты

УАВЕН. Вы поўныя новых ідэй і натхнёна будзеце планы на будучыню? Не забудзьцеся абмеркаваць іх з блізкімі людзьмі — яны дапамогуць пазбегнуць недакладнасцяў і нават памылак. У панядзелак пажадана не рабіць сур'ёзных крокаў. Аўторак шчодры на падмамы. Чацвер і пятніца зусім не прыдатныя для актыўных дзеянняў. У нядзелю не гнейцеся з-за дробязяў, будзьце больш мудрымі і цярплівымі.

УЦЯЛЕЦ. У пачатку тыдня дзвядзецца напружана працаваць, каб дабіцца жаданага выніку. Прислухайцеся да голасу інтуіцыі і знайдзіце ключыч да сэрца начальства, тады з'явіцца магчымасць працоўнага па службе. Ад далніх паездак і камандзіровак у чацвер і пятніцу лепш адмовіцца, бо яны не апраўдаюць вашых надзей. Бліжэй да канца тыдня асцярагайцеся інтрыг, якія могуць закруціцца вакол вашай персаны.

УШЫТАНЫ. На працягу амаль усяго тыдня вам будзе шанцаваць, так што лепш засяродзіцца на галоўным. У панядзелак з начальствам лепш не сустракацца: вам закахача яго пакрытыць вачы, а яму — праверыць якасць вашай работы. У аўторак трэба быць больш добра-разумлівым, чым звычайна — тады навакольныя людзі дапамогуць у многім. Пачынаючы з чацвярга з'явіцца рэальная магчымасць рэалізаваць свае планы, але для гэтага дзвядзецца прыкладзіць некаторыя намаганні.

УРАК. Ініцыятыўнасць і сабранасць — вось якасці, якія проста неабходны, каб кіраваць сітуацыяй. У аўторак пажадана дзейнічаць толькі законнымі шляхамі. Дзвядзецца кантраляваць сябе, свае эмоцыі, а гэта будзе не так проста. Інтэлектуальнае пачынанне ў першай палове тыдня прынесе поспех, а бліжэй людзі могуць кахаць ад вас прыняцця важнага рашэння — не расчароўвайце іх.

УЛЕЎ. Жыццё, падобна, становіцца вясёлкавым. Варта лавіць момант і радавацца таму, што адбываецца. Цяжкасці таксама могуць з'явіцца, але іх не варта баяцца. Можца адначасова працягнуць ветлівасць і настойлівасць, а менавіта гэта — каштоўны ключ да поспеху. У сераду, па ўсёй бачнасці, варта сабрацца і адстаць свае правы на працы. На гэтым тыдні паспяховы будзе барацьба са шкоднымі звычкамі: вы не толькі справіцеся з імі, але і дапаможаце іншым людзям.

УДЗЕВА. Зможаце пераадолець падсвядомыя страхі і вырашыць праблему, якая палохала. У сераду не бойцеся працягнуць адкрытасць і прыняць чужы пункт гледжання: з вамі стане лягчэй зносіцца, і навакольныя могуць пайсці наустрач. У пятніцу тэрмінова прымайцеся за важныя праекты. У суботу не ганейцеся за прывідамі — лепш планамерна ажыццяўляць задуманы план дзеянняў.

УШАЛІ. Смеласць і рашучасць дазваляць рэалізаваць планы і па-шыраць магчымасці. Мож ўзнікнуць спрыяльная сітуацыя, якая дазволіць больш імкліва працоўвацца па службовай лесеўцы. Толькі не падхаліце зорную хваробу. Пастарайцеся не адмаўляць у дапамозе людзям, якія да вас звярнуліся.

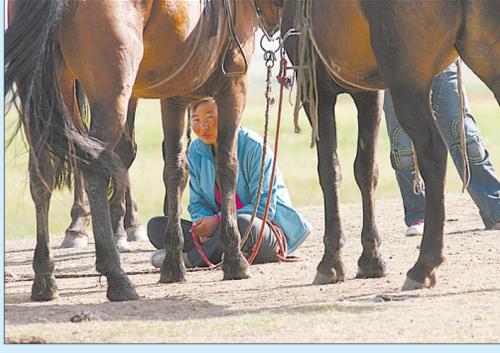
УСКАРПІЕН. Варта адмовіцца ад вострых адчуванняў: цяга да рызык прайдзе, а вось наступствы могуць салсаваць жыццё надоўга. Зоркі рэкамендуюць кіравацца толькі асабістым здравым сэнсам. Настае час прадманстраваць таленты, якія даўно хаваецца: магчыма, навакольныя перагледзяць свае адносіны да вас. У пятніцу непрадбачаныя абставіны могуць парушыць планы. У суботу не варта бурна рэагаваць на нязначныя, але аб'ектыўныя заўвагі з боку блізкіх людзей.

УСТРАЛЕЦ. Вы цудоўна выглядаеце — проста на ліку формы. Так што ёсць рэальная надзея, што ўдча ад вас зараз не адвернецца. У панядзелак і чацвер верагодныя канструктыўныя і шматбагацільныя дзеянняў сусур'ячч. Яны, калі пашанча, адкрыюць перад вамі цудоўныя перспектывы. У аўторак павышана працаздольнасць дазволіць справіцца з многімі справамі, якіх назаспаляцца. Вынікі ж у многім будуць залежаць ад акуртанасці.

УКАЗЯРОГ. Каб тыдзень прайшоў плённа і спакойна, пастарайцеся пазбягаць размоў і спрэчак з навакольнымі, нават калі яны датычацца вашай прафесійнай кампетэнтнасці. Варта кахаць з'яўлення нязначных цяжкасцяў, якія звязаны, перш за ўсё, з работай. Калегі не заўсёды будуць пра вас самага лепшага меркавання, але да іх слоў не варта прыслухоўвацца. Дзейнічаце самастойна і толькі ў выключных выпадках шукайце чужой парады.

УВАДЛЕІ. Асноўную частку часу паглыне работа. У панядзелак пажадана паставіць перад сабой канкрэтную мэту і дакладна прытрымлівацца яе. Гэты дзень можа аказацца цікавым і насычаным падзеямі. Важна правільна размеркаваць сілы і энергію. Сярэдзіна тыдня — цудоўны момант для стварэння падмурка будучага працоўвання па кар'ернай лесеўцы. Аўторак і серада — спрыяльныя дні для сяброўскіх сустрэч.

УРЫБЫ. Пажадана не спяшацца, прытрымлівацца пэўных правілаў і стрымліваць унутраныя супярэчлівыя парывы. У пачатку тыдня магчымыя праблемы з начальствам. На рабоце можа з'явіцца канкурэнт. Будзьце больш актыўнымі і прадбачлівымі, інакш вышы пазіцыі могуць пахіснуцца. Перагледзьце некаторыя прыныцы. Выхадныя прымусяць пахвалівацца, але гэтыя хвалеваны будучы прыемнымі.

Ну і ну!
Абед з галубамі

У Венгры адкрыўся «вісячы» рэстаран, які прадстаўляе сваім наведвальнікам магчымасць паабедць паміж небам і зямлёй, літаральна звесці ў паветры на вышыні 50 метраў над ажыўленай плошчай Герояў у Будапешце. Канструкцыя экстравагантнага рэста-

рана падываецца на вышыню з дапамогай спецыяльнага крана. Кожны наведвальнік размяшчаецца ў крэсла-ракавіне і прышпілены да стала чатырма рамянямі бяспечкі. За падвешаным сталом змогуць паабедць адначасова каля 20 чалавек, якіх будуць абслугоўваць шасцера афіцэнтаў. Акрамя смачнага абеду і вострых адчуванняў, для наведвальнікаў у небе будзе гукаць жывая музыка. Для гэтага групу музыкантаў падываюць на такую ж вышыню з дапамогай другога крана непдалёк ад «стала».

Пачвара з глыбіні

У канцы красавіка група навукоўцаў з Нацыянальнага музея Тапана ў Велінгтоне (Новая Зеландыя) завяршыла праездную размяркі гіганцкага калмары і прыступіла да яго вывучэння. Каласальны калмар быў зноўлены рыбалоўным судам непдалёк ад Антарктыды ў лютым 2007 года. Даўжыня гэтага велізарнага малюска, навуковая назва якога «Mesonychoteuthis hamiltoni», складае амаль 9 метраў, а вага — 495 кілаграмаў. Гэта самы вялікі дарослы каласальны калмар, які лепш захаваўся з усіх, калі-небудзь зноўленых.

Паводле слоў біёлагаў, шчупальцы калмары забяспечаныя вострымі зазубінамі, пры дапамозе якіх марская жывёліна магла літаральна ўпывацца ў сваю ахвяру. З улікам мышачнай масы і даўжыні шчупальцаў, калмар мог папросту пераламаць хрыбетнік 2-метровай рыбіне, кажуць навукоўцы. Пры жыцці ён быў даволі небяспечным драпежнікам, бо ўсе прыродныя намыкі і «прылады» для палявання ў яго прысутнічаюць. Калмар валодаў вялікімі вачамі — дыяметр вочнага ярыска складае 27 сантыметраў. Паводле меркавання даследчыкаў, у глыбакаводных рэгіёнах паміж Антарктыдай і Новай Зеландыяй абываюць павінны быць і буйнейшыя асобіны — да 12—13 метраў у даўжыню і вагой у 750—1000 кг.

Завітайце на шабаш!

Вальпургіева ноч, або Свята нямецкіх ведзьмаў, праходзіць з 30 красавіка на 1 мая. Па германскім народным павер'і, яна служыць штогадовым святам ведзьмаў, якія збіраюцца ў гэтую ноч вакол сваёй уладары на высокай, недаступнай гары Брокен (вяршыня гары вышынёй 1142 метры амаль заўсёды схавана ў тумане), дзе і спраўлююць свой «шабаш». Ведзьмы садзіліся конна на мяцічкі і зляталіся на горныя

Шайковы шлях
ВЕРШНІЦЫ

Каго здзівіў цяпер хуткай яздой, ці напрыклад, аўто, якім кіруе жанчына? Але адна справа — Еўропа і Нова свет і зусім іншая — правільная частка Сіньзяна. Здыўляе не сам факт пранікнення сюды новай цывілізацыі, а ненавільнае сумяшчэнне новага і старажытнага ўкладу, своеасабліва эклектыка цывілізацый. Не колькасць, а разнастайнасць сродкаў транспарту, якімі здольна кіраваць уйгурская жанчына. На горных і далінных дарогах Цянь-Шаня, на вуліцах старажытных і сучасных гарадоў вадзіцель у спадчыны цяпер раўнапраўны ўдзельнік вулічнага руху. У гарадах Куча, Курля, Аксу, Турфан, дзе ў час пік на скрывававанні невадома як раз з'яўляюцца адначасова ўсе віды транспарту, жанчына трымаецца смела і выглядае сапраўды дастой-

ня. Ці яна паганяе осліка, ці шмокае на каня, манеўрыруе на матацыкле ці аўтобусе. Забаўна выглядае жыццё ў гэтых правах, экзатычна. Але «разынка» і асабліва гэта экзатыкі несумненна — сама жанчына. Яе аблічча, яе вопратка. Наколькі большасць насельніцтва гарадоў і вёсак абанал Шайковага шляху народ качуўны, асядлаць лубога каня, у тым ліку і жалезнага — гэта ў крыві. І ў цудоўнай паловы — таксама.

Калі нашу групу фатографу прывезлі ў вёску каля горада Тумшук паказаць нацыянальную гульні на конях «пагоня за авечкай», многія скіравалі свае камеры не ў бок ліхой гонкі, а на васьмідзесяцігадовую вершніцу, якая адным рухам прымушала станавіцца каня на дыбы. А потым з гор да ўдзельнікаў шоу спусцілася дама ў чырвоным на высокім стат-

ным кані. Мы знямелі, убацькушы гэты малонак.

Пераджаючы пустыню Такла-Макан, мы марылі пра сустрэчу з наезнікамі вярболодаў. Але на нашым шляху цудоўная палова Сіньзяна раз'язджала толькі на скутарах і легкавушках японскай і еўрапейскай вытворчасцяў. Магчыма, мы не аказаліся ў патрэбны час у патрэбны месцы. Затое дзесці ў міжгор'і Мічзуна давалося ўпершыню бачыць юрты качуўнікаў (праз горы знаходзіцца Манголія), дзе асноўнымі пагоншчыцамі табуноў былі дзвючынікі. Я і цяпер уяўляю тыя загараля вузкаякі тварыкі, растрапаня ветрам валасы і доўгія ланцужок гор у блакітнай дымцы.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Канфэрэнц-зала
РАСІЙСКІ ПАСОЛ
ЗАВІТАЎ ДА СТУДЭНТАЎ

Напрыканцы навуцальнага года студэнтам і выкладчыкам Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта (БДПУ) імя Максіма Танка лекцыю прачытаў пасол Расійскай Федэрацыі ў Беларусі Аляксандр СУРЫКАЎ.

Той факт, што ён пагадзіўся на публічнае выступленне ў шырокай аўдыторыі напярэдадні інаўгурацыі новага прэзідэнта Дзмітрыя Мядзведзева, гаворыць у першую чаргу аб яго жаданні праінфармаваць маладую частку грамадскасці нашай краіны аб планах Расіі ў дачыненні да Беларусі. Хоць тэма лекцыі была сфармулявана даволі стандартна і агульна: «Расійска-беларуская супрацоўніцтва: стан і перспектывы».

Не сакрот, нядаўня прэзідэнцкая выбарчая кампанія ў Расіі прыцягнула вялікую ўвагу ў нашай краіне. Бо сённяшняя Расія кардынальна адраўнаваецца ад той Расіі, якую больш за восем гадоў таму прыняў ад Ельцына Уладзімір Пуцін. Апошнім часам у вышэйшых эшалонах улады дзяржавы адбываюцца важныя перамены. А з прызначэннем Уладзіміра Пуціна на пасаду старшыні ўрада Расійскай Федэрацыі, відаць па ўсім, працэс структурных пераўтварэнняў у органах кіравання працягнуцца. Варта кахаць прыходу на ключавыя пасады новых людзей. Самі сабой паўставалі пытанні, як, напрыклад, будзе працаваць тандэм Уладзімір Пуцін і Дзмітрый Мядзведзеў на ніве саюзнага будаўніцтва, што ўвогуле будзе далей з Саюзнай дзяржавай?

Як вынікае з выступлення А. Сурыкава, пры рэалізацыі знешнепалітычнага курсу новага прэзідэнта будзе захавацца пераемнасць у развіцці адносінаў абедзвюх дзяржаў. А работы тут наперадзе шмат. Бо нягледзячы на інтэнсіўнасць адносінаў ва ўсіх сферах, асабліва ў эканамічнай (аб чым гаворачы высокія тэмпы росту таваразвароту), тым не менш, як сказаў пасол, «рэальнай Саюзнай дзяржавай мы яшчэ не стварылі». Пасол не абшоў увагай спрэчкі, якія ўзніклі вакол праекта Канстытуцыйнага акта. А дакладней, тых палажэнняў, якія закранаюць суверэнітэт Беларусі і Расіі. Зараз, па словах пасла, паступова з'яўляецца разуменне таго, што поўнасцю захаваць суверэнітэт не атрымаецца. Частку яго дзвядзецца перадаць у наднацыянальныя органы Саюзнай дзяржавы. У ходзе яе будаўніцтва, шчыра сказаў А. Сурыкаў, шмат узнікае пытанняў у вайсковай сферы з-за таго, што Расія — ядзерная дзяржава, а Беларусь — не. Напрыклад, па прыняцці рашэнняў у рамках Саюзнай дзяржавы на парытэтных пачатках.

Што датычыцца адзінай валюты, то Аляксандр Аляксандравіч, які і належыць паслу Расійскай Федэрацыі (яе кіраўніцтва ў свой час рашуча настойваў на ўвядзенні расійскага рубля ў якасці адзінай валюты) ўстадаў Еўрапейскі саюз, дзе пакуль няма агульнай канстытуцыі, затое пасяхова функцыянуе валюта еўра. Сэнс думкі пасла, думаю, зразумелы.

А Сурыкаў закрануў і тэму далейшага павышэння канкурэнтаздольнасці і пераводу эканомікі Беларусі і Расіі на так званы раўнадаходныя цэны і свецце рэспубліцы на энэргаасобіты. Як вынікае з лекцыі, цэны на газ для нашай краіны ў 2011 годзе будуць такія, як і для Польшчы. Праўда, мінус транзіт да гэтай краіны і яшчэ тэм нейкія мінусы і плюсы па пэўных відах разлікаў. Карцей, цэны на расійскі газ, паўтараюць, будучы нязлічальна расці. Часу для няпростага адаптацыі беларускай эканомікі засталася мала, а таму «трэба думаць», даў парад А. Сурыкаў. Бо, калі я правільна зразумуе яго, у 2009 годзе цэны на газ, не выключана, могуць дасягнуць 200 долараў ЗША за тысячы кубаметраў. «Аднак іншага шляху для павышэння канкурэнтаздольнасці эканомікі мы не бачым», — ясна заявіў пасол. Па яго словах, інакш не дасягнуць разкага зніжэння выдаткаў у вытворчасці, якія ў нас на парадкаў вышэй, чым у заходніх краінах.

Ён таксама выклікаў свой погляд на «сацыялку» прадрываўстваў Беларусі і Расіі: гэта не іх справа ўтрымліваць дзіцячыя садкі і г.д. Іх справа — высокакарэнтабельна вытворчасць, рабочыя месцы, падаткі дзяржаве, на якія і будзе існаваць «сацыялка». Бо прыгняцце развіцця сваёй эканомікі, каб яна дапамагла сацыяльнай сферы, далучальна толькі на пэўны кароткі пераходны перыяд, лічыць пасол.

У ходзе лекцыі Аляксандр Аляксандравіч між іншым заўважыў, што, магчыма, да Саюза Беларусі і Расіі неўзабаве далучыцца іншыя дзяржавы, у першую чаргу Цэнтральнай Азіі. А ў справе інтэграцыі адвудкачайнай пратуры дыпломы ВУН Беларусі і Расіі ў выніку павінны быць, на погляд пасла, адаптаваныя пэўным чынам да стандартаў Еўрапейскага саюза і ЗША.

У БДПУ пасол прыйшоў невывадкова. Там сёлета ў пачатку сакавіка пачаўся «Пасольскі час», адна з мэтаў якога — садзейнічаць далучэнню моладзі да сусветных гуманістычных каштоўнасцяў. Нагадаем, ужо ўніверсітэт наведвалі і выступілі з лекцыямі паслы Азербайджана, Балгарыі, Літвы. Плённым аб'яеца стаць супрацоўніцтва з пасольствам Расіі: на базе БДПУ запланавана стварыць расійскі культурны цэнтр. Згодна з адпаведным пагадненнем, БДПУ атрымае пэўнае фінансаванне, неабходныя тэхнічныя сродкі і абсталяванне для пэўна-цэннай работы цэнтра, а таксама мастацкую і метадычную літаратуру, кнігі па гісторыі і мастацтве, даведнікі, дапаможнікі і многае іншае.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Каралеўскае рандэву

Натоўп разваж сабраўся ў канцы красавіка ў порце англійскага горада Саўтгемптан, каб стаць сведкамі гістарычнай сустрэчы трох «каралеў» брытанскага камерцыйнага флоту: круізныя каралеўкі Queen Mary 2 і Queen Victoria, і лайнера Queen Elizabeth 2, які ад-

значае 39-я ўгодкі з пачатку першага кругасветнага падарожжа. Легендарны круізны лайнер «Каралева Лізавета 2» адпраўляецца ў апошняе плаванне, пасля якога стане раскошным пльывучым гатэлем. Судна водазмяшчэннем 70 000 тон, сплучанае на ваду ў прысутнасці самой каралевы ў 1967 годзе, было нядаўна прададзена кампаніі Dubai World. За 39 гадоў лайнер Queen Elizabeth 2 здзейсніў 25 кругасветных падарожжаў, перасек Атлантыку больш за 800 разоў і прыняў на свой борт 2,5 мільёна турыстаў.

Падымі мільёнчык!

Так выглядае адзін мільён канадскіх долараў чыстым золатам. Вялізная залатая манета вагой 100 кілаграмаў і наміналам у адзін мільён канадскіх долараў была створаная мастаком Стэнлі Утэнам на заказе Каралеўскага манетнага двара Канады. Усяго было — па ліку пакупнікоў, якія правялі зашкаўленасць у іх набываць. Вага кожнай манеты — 100 кілаграмаў, дыяметр — 53 сантыметры, таўшчыня — 3 сантыметры. На адным баку, як і на ўсіх канадскіх манетах, адчаканены партрэт фармальнага кіраўніка канадскай дзяржавы каралевы Лізаветы II, на другім — кляновы ліст. На выбар кожнай манеты, які ажыццяўляўся ўручную, пайшло да васьмі тыдняў. У зварот манеты адразу выйшлі з змогучы — канадскае заканадаўства пакуль не прадугледжвае грашовы адзінка наміналам у адзін мільён.

Клавіатура... на джынсах

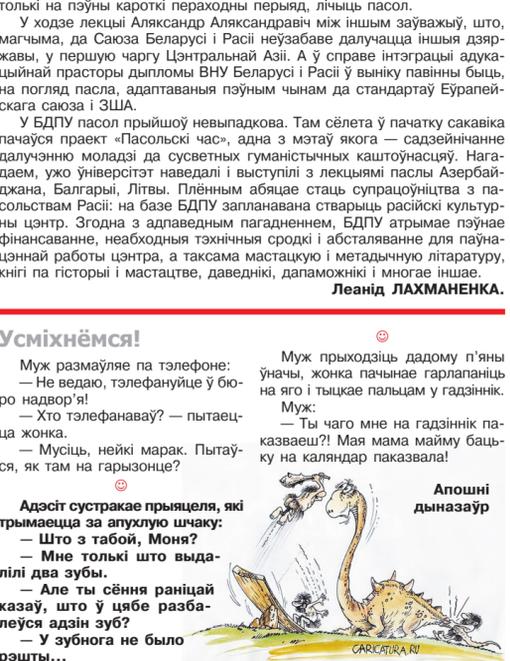
Дызайнер Эрык Дэ Нійс злучыў джынсы з клавіатурай. Сваё творэнне ён назваў «Beauty and the Geek». Акрамя клавіятуры, джынсы абсталяваныя двума дынамікамі, мышай і джойсцікам. Каб апошня не перашкаджалі падчас халды, для іх захоўвання прадугледжаныя дзве заднія кішэні. З камп'ютарам усё гэтае сістэма злучаецца пры дапамозе бесправаднага інтэрфейсу. Інфармацыя аб тым, ці паступіла клавіятурныя штаны ў вытворчасць, адсутнічае.

Усмійнемся!

Муж размаўляе па тэлефоне: — Не ведаю, тэлефануйце ў бюро надвор'я!
— Хто тэлефанаваў? — пытаецца жонка.
— Мусяць, нейкі марак. Пытаўся, як там на гарызонце?

Муж прыходзіць дадому п'яны ўначы, жонка пачынае гарлапачыць на яго і тышкае пальцамі у гадзіннік.
Муж: — Ты чаго мне на гадзіннік паказваеш?! Мая мама майму бацьку на календар паказвала!

Адзіт сустрэкае прыяцеля, які трымаецца за апулю шчаку:
— Што з табой, Моня?
— Мне толькі што выдалі два зубы.
— Але ты сёння раніцай казаў, што ў цябе разба-леўся адзін зуб?
— У зубнога не было рэшты...

Апошні дыназаўр

ЗВЯЗДА 8 мая 2008 г.

ПАНЯДЗЕЛАК, 12 МАЯ

5.25 Дак. серыял «Зоркі кіно». 6.20, 7.05, 8.10 «Добрай раніцы, Беларусь».

11.30 Дак. серыял «Дзіўнае жылле». 12.15 Студыя 60х90. 12.25, 22.25 Маст. фільм «Кікіна табі».

20.00 «Агульны інтарэс». 20.30 «Рэспубліка сёння». 20.40 «Суседзі».

22.25 «У Гарадку». 23.00 «Мой сярэбраны шар. Даніл Сівакоўскі».

23.00 «Момант ісціны». 23.00 Падазеі. 25-я годзіна.

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10, 3.00, 5.00 Нашы навіны.

7.00, 10.50, 18.10 «Навіны кіно». 7.10 «На рыбалку з Юрыем Заслаўскім».

9.30 Мотаспорт на выхадных. 10.00, 14.30 Беласпорт.

11.00 «Ранішня падзардак». 8.10, 16.00 «Смачна з Барысам Бурдой».

11.30 «Астрыны». Сямён Арановіч. 12.10, 20.30, 3.45 Серыял «Калі яе зусім не чакаеш».

СКАНВОРД Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ

Сканворд з 100 клеткамі і 100 словамі. Слова: Дзікі конь, Фота 4, Горад на Падзвіжжы, Акроні перапіс, Пасудзіна на каромашы, Ліза з ручкай, Фота 3, З'яго пачынаюцца дарагі, Музычны жанр, Частка элэктрычнага жывёлы, Паўночна-заходні, Апары на ў дрэвах, Пакавава сабакка, Хросны сына, Фота 5, Ястраб, Бітая цагла, Частка сяреры, Жаночае панто, Скандынаўскі эпас, Плод, Юны герой, Фота 2, Забарона, Старая-рымская адзенне, Касмыль кудэці лёну, Напоўні, Непаліўная зямля, Вуглякісты, Забарона, Паста-нова ўладу, Спецыял-ліст на ўлік лёсу, Гарад-скі сад, Паміж носам і барыдаю, Асновы светлага погляду, Аўтар беларускага «Жыцця», Паста-нова ўладу, Станіца Ганы, Партовае абуд-ванне, Мэга-поліс, Бяцьку-чынына, Спартыўны судзія, Духмяны расліна, Канты-нентальны, Давал-ковы верх санета, Від ма-стацтва, Рака Шола-хава, Пучок валасоў, Элект-рычны пласкас, Абар-зальны ка-валек, Страву пад соусам, Рака Шола-хава, Пучок валасоў, Элект-рычны пласкас, Абар-зальны ка-валек, Жулік, ашука-нец, Электра-бытвы прыбор, Стар-верства, Шыфр, Яе не дагоніш, Шага, Два радзусы.

Тэлесеткі

Дакапацца да... патрыятызму

9 мая, у День Перамогі, на Першым канале — прэм'ера ванага прыгодніцкага баявіка з элементамі фантастыкі «Мы з будучыні» (Расія, 2008).

Віншваем Надзею КАВАЛЕНКА з г. Барысава з юным юбілеем. Жадаем быць заўсёды добрай, мілай. Удачы ў працы, шчасця ў жыцці. Мама і Анатоць.

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ Совместного открытого акционерного общества «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум — наша косметика»

ПРАВЕЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд+судоку (19 ласкавіка). Па гарызанталі: Маршал. Апломб. Край. Кмен. Бум. «Ака». Эцюд.

ДА ЧУЖЫНСКІХ КАРКУ ДА ПАЛІКАЎ

Нове грузінскіх шукальнікаў лепшай долі вынайшлі, як ім здавалася, вельмі хітры спосаб нелегальна перасячання беларуска-польскай мяжы.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ЗАСНАВАЛІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ Совместного открытого акционерного общества «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум — наша косметика»

BelSwissBank БЕЛОРУССКО-ШВЕЙЦАРСКИЙ БАНК

Наименование банка: ЗАО «Белорусско-Швейцарский банк БелСвиссБанк»

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, 01.04.08, 01.04.07. Rows include: 1 АКТИВЫ, 2 Денежные средства, 3 Средства в Национальном банке, 4 Ценные бумаги, 5 Кредиты и другие средства в банках, 6 Кредиты клиентам, 7 Долгосрочные финансовые вложения, 8 Основные средства и нематериальные активы, 9 Прочие активы, 10 ИТОГО активы, 11 ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, 12 Средства Национального банка, 13 Кредиты и другие средства банков, 14 Средства клиентов, 15 Ценные бумаги, выпущенные банком, 16 Прочие обязательства, 17 ВСЕГО обязательства, 18 КАПИТАЛ, 19 Уставный фонд, 20 Эмиссионный доход, 21 Резервный фонд, 22 Накопленная прибыль, 23 Фонд перевоочения статей баланса, 24 Всего капитал, 25 ИТОГО обязательства и капитал, 26 ТРЕБОВАНИЯ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВА НА ВНЕБАЛАНСОВЫХ СЧЕТАХ, 27 Требования, 28 Обязательства.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 апреля 2008 г.

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, 1 апреля 2008 г., 1 апреля 2007 г. Rows include: 1 Процентные доходы, 2 Процентные расходы, 3 Чистые процентные доходы, 4 Комиссионные доходы, 5 Комиссионные расходы, 6 Чистые комиссионные доходы, 7 Чистый доход по операциям с иностранной валютой, 8 Чистый доход по операциям с ценными бумагами, 9 Доход в форме дивидендов, 10 Чистые отчисления в резервы, 11 Прочие доходы, 12 Операционные расходы, 13 Прочие расходы, 14 Налог на прибыль, 15 ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК), 1 581,6 126,9.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адрэагувана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вываецтва Беларусь 79».